

DOMOVINA

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafljeva ul. št. 5 II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice podruž v Ljubljani št. 10711

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 polletno 16 celo-
letno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12,
polletno 24 celoletno 48 din — Amerika letno 1 dolar.

Nacionalisti za tesnejše sodelovanje vse opozicije

Na seji političnega odbora Jugoslovenske nacionalne stranke v Beogradu te dni je bilo sklenjeno, da stavi Jugoslovenska nacionalna stranka vsem opozicijskim strankam, s katerimi je sodelovala pri zadnjih skupščinskih volitvah, predlog za čim tesnejše sodelovanje. Vse v poštev prihajajoče stranke in skupine naj bi v smislu tega predloga zavzele svoja stališča glede vseh glavnih vprašani državne in nacionalne politike ter poskale pota in načine, kako bi bilo to sodelovanje čim skladnejše.

V smislu tega sklepa so se te dni voditelji Jugoslovenske nacionalne stranke gg. Banjanin, dr. Andjelinovič in dr. Kramer sestali v stanovanju g. Miše Trifunovića z odposlanci glavnega odbora Radikalne stranke, katerim so sporočili omenjene sklepe. Takoj nato so se sestali v stanovanju dr. Bože Markovića s predstavniki Demokratske stranke. Vodstvi Radikalne in Demokratske stranke bosta zdaj o tem razpravljala in zavzela svoja stališča. Na obeh sestankih, ki sta trajala po eno uro, so obravnavali tudi pogoje sodelovanja. Pri tem so ugotovili, da smatrajo vse tri stranke za nujno potrebno, da se njihovo politično delo kolikor mogoče izenači. Pozneje je imel g. dr. Kramer še sestanek z ministrom za socialno politiko in narodno pravno g. dr. Srdjanom Budisavljevičem. Razgovoru je prisostvoval tudi prvak Samostojne demokratske stranke, odnosno Kmečkodemokratske koalicije g. Večeslav Vilder.

Politični odbor Jugoslovenske nacionalne stranke je po teh posvetih nadaljeval razprave. Po zaključku seje je bilo objavljeno nastopno poročilo.

Predsedstvo in politični odbor Jugoslovenske nacionalne stranke sta imela pod predsedstvom predsednika stranke g. Petra Zivkovića 8 in 9 t. m. seje, na katerih so razpravljali o političnem položaju in o razpoloženju med ljudstvom. Soglasno je bilo sprejeto mišljenje, da narodna in državna koristi terjajo izenačenje pogledov na bistvena vprašanja notranje politike in vzporeditev dela predvsem onih opozicijskih skupin, ki so pri volitvah v decembru leta 1938 nastopile skupno. Sklenjeno je bilo, da se v tem pogledu stavijo predlogi Radikalni in Demokratski stranki. Ta načelni sklep so določeni odposlanci sporočili predstavnikom obeh omenjenih strank.

Beograjski listi posvečajo predlogu Jugoslovenske nacionalne stranke za tesnejše sodelovanje celotne opozicije veliko pozornost in objavljajo že tudi prve izjave radikalnih in demokratskih prvakov. Beograjska »Politika« poroča, da so novinarji v Nišu vprašali radikalnega voditelja g. Trifunovića, kaj misli o predlogu Jugoslovenske nacionalne stranke. G. Trifunović je odgovoril: »Da, pri meni so bili gg. Banjanin, dr. Andjelinovič in dr. Kramer in so izrazili svojo željo glede tesnejšega sodelovanja opozicijskih strank. Vsi mislimo, da je potrebno zbiranje političnih sil in ne njih razbijanje. Zato bomo vsa stališča preučili.«

Prav tako poroča »Politika«, da bodo odločujoči vodje demokratov in radikalov skle-

nali o predlogu Jugoslovenske nacionalne stranke. Odločitve na ne bo še tako hitro. Znano je, da se med predsednikom vlade g. Cvetkovičem in predsednikom (starih) radikalov vršijo razgovori o zbiranju vseh radikalov. Dokler ti razgovori ne bodo končani, radikalni ne bodo razpravljali o predlogih Jugoslovenske nacionalne stranke.

Član izvršnega odbora Demokratske stranke g. Milan Grol je dal o predlogu Jugoslovenske nacionalne stranke obširno načelno izjavo beograjskim listom. Iz izjave nasnemamo »G. dr. Kramer, Banjanin in dr. Andjelinovič so dali pobudo za izmenjavo misli z opozicijskimi strankami, s katerimi so sodelovali pri volitvah v decembru leta 1938. Z njimi smo se razgovarjali gg. Marković, Rožidar Vlačić in jaz. Seveda ne moremo še ničesar reči, dokler se o zadevi ne porazgovorimo z g. Davidovičem v glavnem odboru. Za zdaj lahko rečemo samo eno. Dejstvo, da je Jugoslovenska nacionalna stranka sprejela narodni sporazum in da je to osnovno narodno in državno vprašanje bistvenega pomena, odklonja v veliki meri druga politična merila v odnosih med političnimi skupinami. Tudi sama izbira trojice gg. Banjanina, dr. Kramerja in dr. Andjelinovića dokazuje, kaj je danes glavna reč in kateri motivi morajo biti odločilni. Danes, ko se postavlja zahteva po osredotočenju kot osnovi za vlado, se dosledno postavlja seveda tudi osredotočenje kot osnova za opozicijo. Načelo sile na eni strani nalaga ustvaritev sile na drugi strani. Demokratska stranka je že pred mesecem razpravljala o teh rečeh. Takrat je bilo izraženo mišljenje, da bi

bil znak velike lahkomišelnosti političnih strank, če bi v današnjih razmerah šle v volitve izključno s težnjo, da za sebe priborijo čim večje število poslancev. Danes želi narod jasne in visoko dvignjene načelne in npravne zastave. Volilci se ne vežejo več na strankarske odpadnike. Danes je na vrsti zbiranje v načelno izgrajenih okvirih. Toda enostavna zveza kot način skupnega nastopa pri volitvah ni zadostna. V tem pogledu je bila izmenjava misli z odposlanci Jugoslovenske nacionalne stranke posebno koristna. Današnji položaj terjaja zbiranje in vzporeditev političnih sil, kar že samo po sebi prinaša pomirjenje in okrepitev pripravljenosti, da se bodo vsa naša tako težavna vprašanja vendarle obvladala na razumen način.«

Glasilu dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« tudi razpravlja o predlogu Jugoslovenske nacionalne stranke za sodelovanje velikih opozicijskih strank. Pravi pa, da bo tesnejše sodelovanje zaradi nasprotstev med radikali in demokrati težavno izvedljivo. Radikali se bavijo zdaj s predlogi g. Cvetkovića, ki je sicer v Jugoslovenski radikalni zajednici, ali želi izvesti združenje vseh radikalov, istočasno pa obvarovati zvezo s Koroščevimi Slovenci in Kulenovičevimi muslimani, ki jih ima vključene v Jugoslovenski radikalni zajednici. »Hrvatski dnevnik« misli, da se bo radikalni vodja Aca Stanojević laže odločil za sporazum z radikali, ki so v Jugoslovenski radikalni zajednici, kakor pa za tesnejšo zvezo z Jugoslovensko nacionalno stranko.

Geslo o nevarnosti za Srbe, ki naj bi zedinilo srbske stranke, pa je po mnenju »Hrvatskega dnevnika«, brez podlage. Povrh je pa tudi gotovo, da Jugoslovenska nacionalna stranka ni pripravljena graditi načrte na osnovi tega gesla, zlasti ne njen slovenski del. Naposled »Hrvatski dnevnik« vendarle ne izključuje povsem možnosti, da bo predlog Jugoslovenske nacionalne stranke dosegel nekaj uspehov.

Novi proračun naše banovine se je nekoliko povečal

Banovinski svet dravske banovine je v ponedeljek začel razpravljati o banovinskem proračunu za leto 1940-1941. Proračun določa 1398 milijona dinarjev izdatkov in prav toliko dohodkov in je za 2,8 milijona dinarjev večji kakor proračun za leto 1939-1940. Primerjava s proračuni prejšnjih let nam kaže stalno naraščanje. V zadnjih petih letih se je proračun dravske banovine povečal za 56 milijonov dinarjev ali za 67%. Najobčutnejše je bilo povečanje proračuna l. 1937-38 (za 22,7 milijona dinarjev), ko je banovina prevzela namestu občin stroške za vzdrževanje ljudskih šol in je za kritje teh izdatkov uvedla posebno banovinsko šolsko določilo najprej v višini 26%, nasledna leta pa v višini 35%. Precejšnje obremenitev banovinskega proračuna je povzročilo tudi 63-milijonsko posojilo banovine za sanacijo Zadružne zveze. Letni obrok za to posojilo znaša okrog pet milijonov dinarjev.

Za poravnanje povečanih izdatkov ni v proračunu novih davščin, temveč je le pri nekaterih davščinah določen povečan donos. Vrhu tega je za poravnava izdatkov dolo-

čena nova postavka dveh milijonov dinarjev kot izkupiček za prodane banovinske nepremičnine.

Donos 50odstotne splošne doklade, petodstotne cestne doklade, petodstotne zdravstvene doklade in 35odstotne šolske doklade je določen v znesku 697 milijona dinarjev, medtem ko je znašal v dozdajšnjem proračunu 68,3 milijona dinarjev. Tudi je določeno povečanje donosa banovinske trošarine na električno energijo od 2 na 2,2 milijona dinarjev in banovinske trošarine na jedilna olja od 2,3 na 2,8 milijona dinarjev.

V koliko je upravičeno povišanje, ne moremo presoditi, ker banska uprava ne objavlja zaključnih računov, iz katerih bi mogli za prejšnja leta ugotoviti dejanski donos posameznih davščin. Znano je le, da je bilo v letu 1938-39 doseženo 100,6% proračunskih dohodkov. V zvezi s pričakovanim večjim donosom doklade na ...posredne davke je vsekakor upoštevati, da se dviga davčna osnova, na podlagi katere se odmerja banovinska doklada. Upoštevati pa je tudi novo davčno preosnovo, ki oprasha zemljarine vse

kmetovalce, katerih katastrski čisti donos ne presega 1000 dinarjev. V dravski banovini je računati, da se bo zaradi tega osnovni davek zemljarine zmanjšal za kakih 20% in bo v enakem razmerju odpadla tudi banovinska doklada na zemljarino, ki so jo doslej plačevali mali kmetje s katastrskim čistim donosom do 1000 dinarjev. Ta izpadek bo znašal pri banovinskih dokladah 2 in pol do 3 milijone dinarjev. Delno se bo ta izpadek izravnal z višje odmerjeno osnovo, ki jo bo povzročila najnovejša davčna preosnova, a z novo davčno preosnovo se povečajo predvsem dopolnilni davki in posebni davki, na katere se ne pobira banovinska doklada.

Banovinska trošarina na bencin je sicer znižana od 2,4 na 2 milijona dinarjev, vendar je zelo verjetno, da bo spričo zdajšnjih omejitev v avtomobilskem prometu donos še v večji meri nazadoval. Donos banovinskih trošarin na alkoholne pijače je določen v nespremenjeni višini 18 milijonov dinarjev. Kakor je znano, je bila namesto banovinske trošarine na vino in žganje uvedena državna trošarina. Ker pa je v proračunu določen nespremenjeni znesek 18 milijonov dinarjev, moramo iz tega sklepati, da ima banska uprava zagotovila, da bo iz donosa državne trošarine na vino in žganje dobila enak znesek, kakor ga je doslej prejela od banovinske trošarine.

Donos dvedostotne takse od prenosa nepremičnin je določen v znesku 11 milijonov dinarjev nasproti 10,8 milijona dinarjev v prejšnjem letu. Res je danes veliko povpraševanje po nepremičninah, toda lastniki ne-

premičnin prav zdaj niso nagnjeni k prodaji, zato je verjetno, da bo v prihodnem proračunskem letu celo manj posestnih sprememb, kakor jih je bilo v drugih letih.

Značilno je tudi ponovno povišanje pričakovanega donosa banovinske trošarine na jedilna olja, ki znaša en dinar pri kilogramu. Leta 1938-39 je bil določen donos te trošarine v znesku 850.000 dinarjev, lani je bil povišan na 2.800.000 dinarjev, kar kaže, da je donos te trošarine neprimerno večji, kakor je bilo prvotno pričakovano.

Isto kakor za trošarino na bencin velja tudi za trošarino na pnevmatiko, ki je določena v nespremenjenem znesku treh milijonov dinarjev, čeprav je glede na skrčenje avtomobilskega prometa pričakovati, da bo tudi donos te trošarine nazadoval.

Naposled je še omeniti, da v proračunu ni več med dohodki postavke 1,4 milijona dinarjev kot plačila države za oskrbne stroške v banovinskih bolnišnicah. Iz tega je sklepati, da banska uprava ne pričakuje tega dohodka od države.

Kljub večletnemu prizadevanju, da bi se spreminil način razdelitve dohodkov dravske banovine iz skupnega banovinskega sklada da prometnega davka in iz sklada skupnih banovinskih trošarin, je tudi letos ostalo pri starem in bomo dobili od zneska 100 milijonov dinarjev, ki se razdeli med banovine iz donosa prometnega davka, le 2,9 milijona dinarjev, od skupnih banovinskih trošarin pa le 9,5 milijona dinarjev. Torej enaka zneska kakor prejšnja leta, čeprav prispeva dravska banovina v ta dva sklada skoro štirikrat toliko, kolikor prejme iz njih

samo šol, v katerih se uče v domačem jeziku, temveč tudi argentinske. Če imajo pouk v argentinskih šolah dopoldne, hodijo v naše šole popoldne in obratno. Učni predmeti v naših šolah so domači jezik, branje, pisanje, zemljepis in naša domača zgodovina. Uspeh, ki so ga otroci naših izseljencev pokazali pri prvih izpitih, je bil prav dober, kar nam jarači, da naši izseljenci še ne bodo kmalu izgubili vsega, kar jih veže na domovino.

Zato pa je tem našim šolam v tujni treba posvetiti tudi največjo pozornost. Predvsem je treba ugotoviti, da imamo vse premalo svojih šol. Če se ne bo nihče pobrigal za pouk naše mladine v domačem jeziku, bodo naši otroci tam morali postati Argentinci, ki jih nobena reč ne bo več vezala na pravo domovino.

Toda ne samo šol, tudi učiteljev primanjkuje. Če se že denar za šolo dobi, ne dobi učiteljev iz Jugoslavije. Iz domovine malo kdo želi iti v te kraje, ker ima naša mlada čisto napačno predstavo. Neka' bo treba storiti, da obvarujemo našo kri. Tako zelo nebržna je stara domovina za izseljene rojake soloh. Drugi narodi se mnogo bolj brigajo za svoje izseljence.

Na oči moraš paziti

Da negujemo telo, se samo po sebi razume. Kakor nas kaj zaboli, takoj posekimo, da si ublažimo te bolečine, bodisi s katerim ali kakim praškom. Na oči pa navadno ne pazimo. Šele tedaj, ko nas začnejo boleti ali pešati, se spomnimo, da se je treba za oči tudi pobrigati. Oči potrebujejo več nego kakor vsi drugi deli telesa, ker so, že od prirode bolj občutljive. Najpreprostejša pravila za nego oči so:

1. Varuj svoje oči prenege spremembe iz svetlobe v mrak ali narobe.
2. Ne čitaj leže ali kadar si zelo utrujena, ker to škoduje očem.
3. Pobrigaj se za zadostno razsvetljavo, kadar delaš, pa naj bo to v hiši ali zunaj hiše.
4. Prepreči, kolikor moreš, da ne boš v zakajeni sobi ali kuhinji; zato pridno čisti in ogibaj se tudi prahu, ker prah zelo škoduje očem.
5. Misli na to, da preveliko uživanje alkoholnih pijač zelo škoduje očem.
6. Kopaj si oči če jih imaš slabe s hladnim čajem in oazi pri tem, da jih ne prehladiš. V ta namen skuhaj kamilice s okladaj tople obkladke na oči, potem pa brez oči zaveži toplo ruto in tako lezi spet v mraku.
7. Nikdar ne delaj ali še manj ne čitaj v mraku.
8. Če imaš slabe oči, pojdi takoj k zdravniku, da ti zaviše naočnike. Ne zbiraj in ne kupuj si sama naočnikov, četudi misliš, da nanje dobro vidiš, ker sama tega ne moreš presoditi, ali so očala prava ali ne.

Če imaš oči že utrujene, posebno če si vaša, vežeš ali mnogo čitaš, tedaj prenehaj vsaj za četrto ure. Glej med tem v zelente ali na cesto, da se oči odpočijejo. Kadar si vaša vežeš ali čitaš in to pri luči, tedaj naj svetloba pada vedno z leve strani na šivanje ali na knjigo. Ni dobro čitati, kadar hodimo ali se vozimo, ker pri tem zelo trpe oči.

Ne drži predmetov pri šivanju ali čitanju preblizu oči. Posebno je na to treba paziti pri otrocih, da jim ne ostane ta razvada. Niso otroci vedno že od rojstva kratkovidni, ampak je kratkovidnost dostikrat razvada iz mladosti. Na to naj matere posebno pazijo, že pri majhnem otroku, kako blizu oči drži predmete, ko se prične igrati. Ko je pa otrok starejši in gre že v šolo, tedaj posveti vso pažnjo otroku in glej, da ga navadiš, da ne bo pisal naloge z nosom in držal knjigo pri ačenu prehlizu oči.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Pomembnost bombnikov za obrambo države

Naš letalski strokovnjak g. Tacija Sondermajer je imel na občnem zboru Aerokluba obširno predavanje o izkušnjah z vojaškim letalstvom v prvih petih mesecih druge svetovne vojne. Zlasti je opozarjal na usodno vlogo nemškega vojaškega letalstva v polsko-nemški vojni. Dejal je o tem:

»Če bi bili poljski vojaški prvaki računali z dejstvi in bi bili bolj uboštevali napredek vojaškega letalstva v zadnjih desetih letih, bi se lahko junaški poljski narod morda še danes upiral. Nemška letala so bila ključ, ki je utrl pot nemškimi četami v srce poljske države. Letalstvo je postalo danes eden izmed najvažnejših sestavnih delov oborožene moči narodov in držav. Največji greh poljskega vojaškega vodstva je bilo zanemarjanje letalstva, ki je igralo v poljski vojski do zadnjega čisto podrejeno vlogo. Poljski letalci so sicer leta in leta opozarjali svoje vojaško vodstvo na usodne posledice zanemarjanja letalstva, vsi njihovi klici pa so bili klic v puščavi.«

»Po poljski vojni« je nadaljeval Sondermajer, »je ostalo vsem jasno, da predstavlja danes letalstvo samostojno orožje. Glavna sila modernega vojaškega letalstva pa so bombniki, od katerih je v velikem obsegu

odvisen izid vojne. Dosedanje izkušnje kažejo, da niti z lovskimi letali, niti z najboljšimi protiletalskimi topovi ni mogoče ubraniti sovražnim bombnikom vdora.

Če Nemci in zavezniki, Francozi in Angličani še ne izvajajo napadov z bombniki v polnem obsegu, ni vzrok morda strah pred nasprotnikovimi lovci, temveč strah, da bo sledil vsakemu bombardiranju enako hud, če ne še hujši udarec z nasprotne strani. Če danes že peti mesec vojne lahko mirno spoe Berlinčani, Parižani in Londončani, potem se morajo za to zahvaliti samo svojim bombnikom, ki so postali iz izrazito napadalnega orožja tudi zelo učinkovito obrambno orožje. V Nemčiji je trenutno razmerje med lovskimi letali in bombniki 1:3. V Franciji in Angliji so posvečali večjo pažnjo lovcem, zadnje mesce pa na grade skoro le bombnike. Jugoslavija je kmetijska država z razmerno redkimi cilji za bombnike. Kljub temu pa je potrebno, da ima čim močnejšo bombniško letalstvo, kar ji bo služilo kot grožnja sicer močnejšim in večjim državam s številnimi cilji (mesta, tvornice in drugo) za bombardiranje.«

Naši rojaki v Argentini imajo le štiri šole

Buenos Aires januarja. Medtem ko je v Evropi zima, imamo v Argentini poletje. Nedavno se je končalo tudi šolsko leto in so nastopile velike počitnice. Čeprav živi tu mnogo jugoslovenskih rojakov, imamo le štiri svoje šole. Prva izmed teh šol je srbsko-hrvatska v Buenos Airesu, kjer poučuje Nikica Defranceskijeva. Presečila se je v Argentino lani iz Zagreba. Druga šola je slovenska. Je tudi v Buenos Airesu. Na njej poučujejo kot učiteljice redovnice. Tretja naša šola v Argentini je v Ro-

sariju, kjer živi zelo mnogo naših rojakov. To je mešana slovensko-hrvatsko-srbska šola in na njej poučuje učitelj Slavko Gajer. Tudi ta se je naselil v teh krajih šele lani.

Letos so na teh naših šolah imeli prvič končne izpite. Pri njih so bili navzočni tudi starši šolskih otrok, kar pri nas še ni v navadi. Poleg njih so lahko poslušali izpite tudi drugi naši rojaki in prijatelji šol. Da je je bil navzočen naš poslanik v Buenos Airesu g. dr. Izidor Cankar.

Otroci naših izseljencev pa ne obiskujejo

Političen pregled

V Beogradu je bila v nedeljo ustanovna skupščina Jugoslovensko-bolgarske trgovinske zbornice.

Skupščina se je udeležil poleg odličnih predstavnikov našega gospodarstva bolgarski minister za trgovino, obrt in delo g. dr. Slavčo Zagorov z odposlanstvom bolgarskega gospodarstva. Skupščina se je pretvorila v pravo manifestacijo za jugoslovensko-bolgarsko bratstvo, ki naj dobi čvrsto podlogo v medsebojnih gospodarskih stikih. Govora našega ministra za trgovino in industrijo dr. Andreasa in bolgarskega ministra dr. Zagorova sta naglašala potrebo gospodarskega sodelovanja obeh bratskih držav in pozdravila začetek dela te zbornice. Po končani skupščini je naš minister za trgovino in industrijo priredil bratskim gostom slavnosten obed v hotelu Bristolu. Minister dr. Zagorov je bil sprejet tudi v avdienci pri Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu.

Na finsko-sovjetskem bojišču je sovjetski pritisk čedalje hujši.

Sovijska vojska hoče streti odpor Fincev, še preden bo sneg začel kopneti. Najhujši je pritisk pri Summi, kjer napada več sovjetskih divizij. Sovjetsko poročilo z dne 12. t. m. pravi, da se je sovjetskim četam posrečilo na Karelski ožini zavzeti 32 utrd. a finska poročila navajajo, da so finske čete doslej odbile vse napade.

Po zadnjih vestih vlada na zapadnem bojišču dalje mir

Le sem in tja pride do kakšnih nrask. Pač pa je bilo pretekli teden potopljenih od nemških min. podmornic in letal šest trgovinskih ladij, od katerih so bile tri angleške, tri pa nevtralne.

V nedeljo je bila v Moskvi popisana nemško-sovjetska trgovinska pogodba,

ki omogoča povečanje gospodarskega prometa med obema državama. Sporazum določa, da se izvoz blaga iz Sovjetske Rusije v Nemčijo izravnavava z uvozom nemških industrijskih izdelkov. Ves nemški tisk je z izrednim zadovoljstvom pozdravil vest o sklenitvi nemško-sovjetskega gospodarskega dogovora, od katerega si obetajo močne gospodarske okrepitve obeh držav. Francoski in angleški tisk tudi priznavata daljnosežnost tega sporazuma. Del švicarskega tiska pa domneva, da bo zaradi pomanjkanja prevoznih, odnosno prometnih sredstev preteklo še mnogo časa, da se bo pogodba lahko izvajala v vsej svoji obsežnosti. Zato da spočetka v Nemčijo ne bo moglo prihajati dovolj sovjetskih kmetijskih pridelkov.

Kakor poročajo iz Stockholma, so švedski komunisti nameravali izvršiti prevrat.

Švedska oblastva so pri raznih vodilnejših komunistih izvršila hišno preiskavo in našla, kakor uradno poročajo, med drugim tudi načrte za zasedbo Švedske. Prav tako so našli seznam švedskih osebnosti, ki naj bi jih komunisti, ko bi se polastili oblasti, dali takoj ustreliti. Na tej črni listi so vsi člani vlade, razni politični voditelji in vsi švedski škofje.

Londonški list »Yorkshire Evening« piše, da so na zadnji seji vrhovnega vojnega sveta, ki je bila v Parizu, razpravljali o položaju na Poljskem. Ugotovili so,

da je Poljska v vojni z Nemčijo izgubila tri milijone ljudi,

od katerih je en del padel v borbah, drugi del umrl za raznimi nalezljivimi boleznimi, tretji del pa bil obsojen na smrtno kazen.

S prihodom 30.000 Avstralcev in Novozeelandcev, ki so se te dni izkrcali v Egiptu, je angleško-francoska vojska na Bližnjem vzhodu narasla na 570.000 mož.

Od tega je 200.000 angleških vojakov v Egiptu, Palestini in na Cipru, organiziranih po

večini v motoriziranih oddelkih, 30.000 pa francoskih čet v Siriji, med njimi nekatere najboljše edinice francoske vojske (divizija tujske legije in divizije alžirskih in senegalskih strelcev). To število naglo rase zaradi neprestanega dovoza novih čet in se mu bodo pridružili še bivši poljski vojaki iz Rumunije in Madžarske. Razen tega mislijo Angleži v kratkem mobilizirati 100.000 palestinskih Arabcev in 40.000 Judov. Kakor pišejo listi, je ta vojska pripravljena za morebitni angleško-francoski naskok proti Sovjetski Rusiji v petrolejskem ozemlju na Kavkazu, s čimer bi bile Sovjetom in Nemcem odvzete pogonske možnosti za nadaljno vojno.

Norveški list »Aftenbladet« poroča o razgovoru, ki ga je imel dopisnik nekega ameriškega lista z adjutantom maršala Mannerheima. Finski oficir je dejal,

da Finci ne bodo mogli dolgo več vzdržati, če ne dobijo izdatne pomoči.

Ni dovolj, ako svet ploska finskemu junaštvu. Še je čas, da se prežene napadalec. Odpor Fincev morda prekaša v zgodovini znane primere, toda ljudje, ki izvršujejo ta junaštva, se bližajo koncu svojih sil. Njih volja je napeta do skrajnih naravnih mej. Skrajni čas je, je izjavil finski oficir, da dobi pomoč na položaju, kjer branijo evropsko omiko.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali v Celju: voli I. po 6 do 6.50, II. po 5 do 6, III. po 5, telice I. po 5 do 6, II. po 4.50 do 5, III. po 4 do 4.50, krave po 3 do 5, teleta po 5.50 do 6 din; v Lendavi: voli po 4 do 6, telice po 4 do 6.50, krave po 2 do 4, teleta po 3 do 5 dinarjev.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali v Celju: špeharji po 10, pršutarji po 9, v Lendavi: špeharji po 7 do 11, pršutarji po 5 do 7, v Ptuj: špeharji po 8 do 8.75, pršutarji po 7.25 do 7.75, plemenske svinje po 6 do 6.50 din.

SIROVE KOŽE. V Celju: goveje po 12 do 14, telečje po 14 do 16, svinjske po 8 do 10, v Lendavi: goveje po 12, telečje po 13, v Mariboru: goveje po 13, telečje po 17, svinjske po 10.50 din kg.

KRMA. V Celju: lucerna 120, seno 100, slama 45, v Lendavi: seno 90 do 100, slama 30 do 35, v Mariboru: seno 120, slama 55 din za kilogram.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo v lendavskem okolišu navadno mešano vino po 3.50 do 4.50, finejše sortirano vino pa po 5 do 7 din liter.

KROMPIR. V Celju po 175, v Lendavi po 100, v Mariboru po 175 din za 100 kg.

FIZOL. V Celju 600 do 850, v Lendavi 600, v Mariboru 650 din za 100 kg.

SVINJSKA MAST. V Celju: slanina 17 do 18, svinjska mast 20, v Mariboru: slanina 13 do 18, svinjska mast 19, v Lendavi: slanina 18, svinjska mast 20 din za kg.

MED. V Celju 20, v Lendavi 15 do 16, v Mariboru 19.50 din za kg.

DRVA. Za kubični meter v Celju 100, v Lendavi 115, v Mariboru 112.50 din.

SIROVO MASLO. V Celju 28 do 40, v Lendavi 26 do 30, v Mariboru 33 din za kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 13. t. m. v devizah (prve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 175.60 do 178.80 din (za 216.91 do 220.11 din);

100 francoskih frankov za 99.25 do 101.55 (za 122.66 do 124.96) din;

1 holandski goldinar za 23.51 do 23.89 (za 29.04 do 29.42) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 belgijsko belgo za 7.45 do 7.57 (za 9.20 do 9.32) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 425 do 430 din.

Sejmi

19. februarja: Lož, Pišce, Vel. Lašče, Smartno pri Litiji, Braslovče;
20. februarja: Tuhinj, Videm ob Savi, Črnomelj;
22. februarja: Sv. Filip v Veračah, Teharje;
24. februarja: Bučka, Kozje, Laško, Slova Bistrica, Beltinci, Cerknica, Črmošnjice, Moravče, Žubina, Lesce;
27. februarja: Ig pri Ljubljani.

Drobne vesti

= Vinski sejem v Ljutomeru. Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi 12. marca v dvorani g. Zavratnika v Ljutomeru vinski sejem in razstavo vin. Vabljeni so vsi vinogradniki iz ljutomerskega, gornjeradgonskega in štrigovskega okoliša, da razstavijo svoja vina. Vsi, ki nameravajo razstaviti, naj se prijavijo do 7. marca, vzorce pa pošljejo do 10. marca. Prijave in vzorce sprejema pisarna občine Ljutomera. Vabijo se tudi kupci, da se osebno prepričajo na vinskem sejmu o dobri kakovosti teh vin, ki bodo letos v veliki izbiri na ponudbo. Vina bodo en dan pred razstavo tudi ocenjena. Začetek razstave bo ob 9., zaključek pa ob 20. uri.

= Na ljubljanskem trgu so visoke cene. Jajc je na trgu prav malo in se prodajajo tudi po 2 din kos. Krompir je po 1.75 do 2 din in domača čebula po 10 din kg. Zelinate glave srednje velikosti so po 2 din. Fižol je po 7 do 8 din kg. Dalmatinska cvetača se je nekoliko pocenila, ker jo je zdaj obilo na trgu. Prodaja se po 5 do 6 din kg. Zimske hruške so po 12 din kg.

= Ponovno povišanje odkupnih cen za oljno semenje. Že lani avgusta je trgovinsko ministrstvo v soglasju s kmetijskim ministrstvom predpisalo minimalne odkupne cene za oljno semenje v letu 1940. Pri tej priliki so bile cene nekoliko povišane. Cene so bile

določene tik pred nastankom vojne v Evropi. Medtem pa so se cene mnogim kmetijskim pridelkom dvignile in tudi na svetovnem trgu so cene oljnatemu semenju višje. Da ne bi bil zaradi prenizkih odkupnih cen odziv kmetovalcev premajhen, sta kmetijski in trgovinski minister ponovno zvišala te minimalne odkupne cene, in sicer za solnčno seme od 185 na 235 din, za seme od oljnatih repice od 275 na 350 din, za laneno seme od 330 na 360 din, za bučno seme od 235 na 280 din, za ricinovo seme od 400 na 420 din, za bombažno seme od 80 na 100 din in za seme belega maka od 350 na 450 din.

= **Brazilijska kava za naš cement.** Narodna banka je obvestila vse izvoznike, ki izvažajo cement v Srednjo in Južno Ameriko, da bo sprejemala prošnje za izvoz cementa v Ameriko za uvoz kave. Tvrdke, ki se za to zanimajo, naj se obrnejo po potrebne podatke.

Dopisi

GODEŠIČ PRI ŠKOFJI LOKI. Godešani smo sicer tihi, pa smo vendar delavni. Radi se udeležujemo na dramskem področju. Čeprav pri nas ni mnogo izobražencev, vendar spravimo marsikatero težko dramsko delo na oder z velikim uspehom. Prav zdaj pripravljamo krasno narodno igro »Dekle z rožmarinom«. Vzeta je iz naših krajev in godi se pred 50 leti. Priporočamo vsem, da si jo ogledajo. Zadovoljni boste z nastopom naših dobrih igralcev. — Pred kratkim je tukajšnja gasilska četa polagala svoj letni obračun. Iz poročil je bilo razvidno, kako lepo četa napreduje. Za novega načelnika so izvolili posestnika g. Janeza Aliča. Prepričani smo, da smo v njem dobili spet delavnega moža. Tudi dramski odsek je podal svoj letni obračun, ki je pokazal lepe uspehe.

VOJNIK. Nedavno nedeljo nam je dramski odsek Sokola poskrbel za prav prijetno zabavo s šaloigro »Zadrega nad zadrego«, ki spada med naboljše šaloigre na naših podeželskih odrih. Tudi to dokazuje dejstvo, da je bila dvorana nabito polna kakor že dolgo ne. Menda bo temu vzrok tudi, da že dolgo časa ni bilo nobene večje uprizoritve. Že začetek igre je pokazal veliko razigranost igralcev, čeprav je bilo med njimi nekaj ta-

kih, ki so slavili svojo krstno predstavo. Režiser g. Gorečan je vložil v režijo igre precej truda, kar se je videlo v posameznih delih igre zelo dobro, ker igra zahteva na nekaterih mestih celih igralcev. Tudi hitrost igranja se je vedno bolj stopnjevala, kar je bilo edino na mestu za dober uspeh. Igralci so vsi izpolnili svoje dolžnosti do vloge same in vanjo vložili precej truda. Maske so odgovarjale vlogam in prav tako je bila tudi scenerija primerna. Komedija je doživela pri gledalcih popoln uspeh, kar so posebno dokazali s ploskanjem sredi posameznih scen. Sokolu čestitamo k tako uspeli prireditvi, obenem pa želimo, da bi nas še večkrat presenetil s podobnimi šaloigrami.

MALA NEDELJA. Po dolgem času so se tudi pri nas začeli zbirati borci, ki so se borili na naših severnih mejah in s tem pomagali pri ustanavljanju naše domovine Jugoslavije. Dne 8. t. m. so se severni borci sestali pri tovarišu Pavletu Horvatu, posestniku pri Mali Nedelji, in se pogovorili glede ustanovitve organizacije severnih borcev. Med drugim so ugotovili, da je na njihovem področju okrog 40 do 50 v poštev prihaja-

jočih mož, in sicer so med temi koroški legionarji, Maistrovi borci, prekmurski in medmurski dobrovoljci. Na željo vseh navzočih je bil izvoljen pripraviljalni odbor, katerega predsednik je tovariš Pavle Horvat, ki je vsej javnosti znan kot prvi organizator prekmurskih dobrovoljcev, ustanovitelj in predsednik glavnega odbora Organizacije prekmurskih in medmurskih dobrovoljcev in ima zasluge, da je pomagal Prekmurje priključiti naši državi. O priliki tega sestanka so tovariši borci sklenili, da v najkrajšem času izvedejo organizacijo. Nato pa bodo sklicali ustanovni občni zbor, na katerega povabijo zastopnike zveze. Predsednik pripraviljalnega odbora Pavle Horvat je na koncu obrazložil velik pomen organizacije in dejal: »Solunski dobrovoljci so dosegli svoje pravice, ker so bili združeni. Dobili so zemljo in razne ugodnosti. Tudi mi dosežemo svoje pravice, če bomo združeni. Za zdaj nam je vlada priznala kolajne. Čim več nas bo, tem prej bomo kaj dosegli. Država dobro ve, kaj pomenijo prostovoljci, zato smo prepričani, da bo znala pravilno ceniti naša za domovino požrtvovalna in koristna dela.«

Na pomlad pojde okoli 30.000 delavcev v tujino

V Medmurju in Prekmurju se je mudil zadnje dni odposlanec Francosko-jugoslovenskega izseljenskega društva in zbiral ljudi za sezonsko delo v Franciji. Ker je bilo prebivalstvo o njegovem prihodu že prej obveščeno, se je prijavilo mnogo sezonskih delavcev iz Prekmurja in Medmurja. V Francijo pojde na pomlad okrog 15.000 naših delavcev v Franciji. Razen tega pojde na pom-

lad približno enako število sezonskih delavcev v Nemčijo, tako da bo v Franciji in Nemčiji zaposlenih okoli 30.000 delavcev in delavk iz Prekmurja, Medmurja in bližnjih krajev. Lani jih je bilo na sezonskem delu okoli 13.000. Letos se je njihovo število zato tako povečalo, ker ni upanja, da bi se začela v Medmurju in Prekmurju večja javna dela.

Novice

* **Volitev v narodno skupščino** še ne bo kmalu. Na seji banovinskega odbora Jugoslovenske radikalne zajednice v Novem Sadu je govoril prometni minister inž. Bešlić in med drugim izjavil, da bodo volitve v narodno skupščino razpisane šele po končni

preureditvi države. Kdaj bodo volitve, ne ve nihče, gotovo je le, da bo rok za razpis volitev določen le tedaj, če bodo ugodne zunanje-politične razmere in če bo to dopuščal notranje-politični položaj.

* **Drugo zvišanje mezd v tkaniški industriji.** Že lani v začetku decembra so tkaniške tvornice v Sloveniji, združene v Zvezi delodajalcev tkaniške stroke, ki obsega 42 podjetij z okoli 17.000 delavci, zvišale mezde svojemu delavstvu glede na draginjo za 10

Paul Keller

14

DOM Roman z gora

Poslovenil B. R.

»Henrik, da si takšna neroda, si pa nisem mislil. Tu pride jermen! Tu ga moraš zapeti! Ali ne vidiš rinčice? Henrik, ne tam! Če si že ti tako neumen in neroden, Henrik, kakšni morajo biti šele tvoji sošolci!«

»Janez, prosim te, ne govori toliko!«

»Da naj ne govorim? Poglej samo, kako se belec ozira! Še on se iz tebe norčuje! No, uzdo mu natakni! Le nič se ne boj. Belec ne ugrizne, kvečjemu v oves! No, mu jo bom pa jaz nataknil, ko si takšen bojazljivec. Med tem mu pa ti gnoj iztrebi iz podkev.«

»Kaj?«

»Gnoj mu iztrebi!«

»S čim pa, Janez?«

»S čim! Neroda! Z rokami! S čim si pa mislil?«

»Fej, to je pa nečedno!«

Janez je obupan zmajeval z glavo nad svojim učencem.

»Nečedno! Človek božji! Saj gnoja ne boš jedel! Vidiš, takole se to napravi: blato ostržeš izpod podkev, ga zaženeš z roko stran in si roke obrišeš ob hlače. Rad bi vedel, kaj je tu nečednega!«

Henrik ni odgovoril. Samo zastokal je. Potem sta z Janezom sedla na lojtrnice in se odpeljala na njivo. Henrik je držal vajeti.

Ko sta bila že precej zunaj, se je belec sklonil k robu ceste in se začel past, voz pa

je počasi vlekel za sabo. Henrik ga je pustil, ker je mislil, da je tako pri konjih navada.

Janez pa je mrko sedel zraven njega in ga zaničljivo gledal. Čez nekaj časa pa se ni mogel več premagovati in je zasmehljivo rekel:

»No, upam, da se bova do opoldne že pripeljala na njivo.«

Henrik se je zdrznil iz svojega sanjarjenja in odločno potegnil za vajeti. Belec pa se ni dal motiti, ampak je pohlepno iztegnil jezik proti šopu sočne trave — tedaj pa ga je nepričakovano Janez treščil z bičem po hrbtu, da je planil kvišku in se s presenetljivo hitrostjo pognal v beg.

Zal pa se je Henrik udarca še bolj ustrašil kakor konj. Vajeti so mu ušle iz rok in se zapletle živali med noge. In v tem za voznika tako obupnem položaju je srečal dirjajoč voz vaški brivec.

Na ves glas se je zasmeljal in jo mahnil proti Bercetovi gostilni.

Na polju je Janez mračno dejal:

»Dobro si nas osmešill!«

Henrik ni vedel, kaj naj odgovori. Saj res! Bil je gospodar in lastnik Bukovnikovega doma, več je znal kakor drugi ljudje na vasi, pri tem pa še konja ni mogel obdržati na vajetih.

In potem je prišla težavna naloga. Henrik naj bi se učil oranja. Janez je zapregel belca v plug in rekel:

»Rob bom kar sam zoral. To bi bilo zate pretežavno. Samo dobro glej! Tako je treba plug držati. Trdno, drugače se izpodmakne.

In konj mora zmerom stopati dve pedi od brazde. Hi!«

Pazljivo je Henrik stopal ob plugu. Natančno je gledal in vse skupaj se mu je zdelo otročje lahko. Janez je počenjal vse mogoče umetnije. Kar samega sebe je skušal prekositi s strokovnimi izrazi, s konjem se je pa pogovarjal kakor s človekom. Časih je spustil desnico z ročice, časih levico, kakor pogumen kolesar na cesti, ki ve, kako zanesljivo zna voziti.

Med tem pa so se Henrika lotile zelo otožne misli. Spomin mu je ušel v Ljubljano. Danes se tam začneja novo šolsko leto. Osmi gimnazijal! Zdej je tam šele vse zanimivo. Razrednik v osmi je znan kot najboljši profesor na zavodu. Oh, in ne sme ga poslušati, tu mora stopati ob konju, kar naprej, kar naprej!

Toda saj je sam to hotel. Za vsako ceno je hotel ostati doma.

»Zdej si pa ti na vrsti, Henrik! Pa pazi, da ga ne boš lomill!«

Henrik je stopil k plugu. V obraz je bil rdeč, kakor bi bil stal pred najhujšim profesorjem v šoli. Krčevito je prijel za ročici.

»Naprejl!« je ves razburjen vzkliknil.

»Na, naprejl!« se pa belec ne razume, mu je popravil Janez... »Hi! moraš reči!«

»Hi!«

Konj je potegnil. Nekaj korakov je šlo, Henrik se je opotekal za plugom kakor pljanec. Naposled se je plug preobrnil in Henrik je odskočil, da ni dobil z ročice po glavi. Belec je presenečen obstal in se sočutno

odstotkov. V januarju pa je prišlo do novega zvišanja mezd, ki znaša 25 par na uro. Če vzamemo povprečno mezdo s 4.50 din, znaša zdajšnje povišanje 6 odstotkov, tako da so se skupno lani in letos zvišale mezde tkaninskega delavstva v Sloveniji za okoli 16 odstotkov.

* **Do kdaj veljajo stari kovanci.** Stari kovanci po 50 din veljajo do 16. t. m., po 20 din do 16. avgusta, po 2 din do 16. avgusta, po 1 din do 20. aprila, po 50 par do 16. avgusta. Po preteku teh zakonitih rokov, do katerih morajo zasebniki sprejemati v omejenih količinah te kovance kot zakonito plačilno sredstvo, jim pa še preostaja rok šestih mesecev, do 16. avgusta l. 1940. za kovance po 50 din, do 20. oktobra za kovance po 1 din in do 16. februarja 1941. za kovance po 20 din, 2 din in 50 par za zamenjavo brez vsakega odbitka, toda zamenjavo bodo vršile le Narodna banka, Poštna hranilnica in Državna hipotekarna banka.

* **Reševanje potopljenega »Ljubljane«.** Dela za rešitev rušilca »Ljubljane«, ki se je 24. januarja potopila v šibeniški luki, se nadaljujejo. Potapljači odnašajo iz ladie posamezne dele in predmete. Najprej bodo rušilec razbremenili kolikor je mogoče, nato ga bodo s pomočjo posebnih naprav postavili pokoncu, ker leži na levem boku in dvignili. Dela verjetno pred pomladjo ne bodo končana.

* **Smrtna nesreča zaradi vdrliga se ostrušja.** Pri posestniku Josipu Senekoviču v Trsteniku pri Negovi v Slovenskih goricah je od teže snega, ki se je nakopičil na ostrušju velikega gospodarskega poslopja, oričelo pokati ostrušje. Zato je šel gospodar s hlapcem pod ostrušje da bi ga podprl na najnevarnejših mestih. Ko sta gospodar in hlapec podprala tramovje, se je to nenadno zrušilo. Medtem ko se je mlademu hlapcu posrežilo rešiti se smrti s skokom v prtljžje, je posestnika Senekoviča, ki je bil vojni invalid, zajelo tramovje in ga pokopalo pod ruševinami. Bil je takoj mrtev. Zapušča ženo in četrdesetletnega otroka.

* **Plaz s strehe je ubil šolarja.** Ko so nedavno popoldne hiteli otroci v šolo v Vače, sta bila med njimi tudi 14letna Razorškova Pavla in njen 7letni bratec Loize iz Zahriba. Otroci so hiteli mimo Brenčetove hiše in ker je bila pot slaba, je deček zaostal. Ker dečka ni bilo iz šole domov, se je domačih poročila, da sluhca, če se otroku morda ni

pripetila nezgoda. Iskali so ga vsepovsod in ga našli šele drugega dne zasutega pod snegom, ki je moral zdrkniti prav takrat s strehe, ko je deček hitel mimo Brenčetove hiše v šolo.

* **Smrt v transmisiji.** V mariborski bolnišnici je umrl 52letni delavec Peter Pavlič iz Marenberga. Pokojnik je postal žrtev obratne nesreče. V marenberški tvornici ga je med delom zagrabila transmisija ter ga nekajkrat zasukala okrog pogonskega kolesa. Zlomilo mu je hrbtenico ter ga močno poškodovalo po vsem telesu, tako da mu ni bilo več pomoči.

* **Samomor.** Na Zg. Rečici pri Laškem si je 30letni rudar in posestnikov sin Alojz Sanda doma na rodu pognal s samokresom kroglo v glavo. V obup ga je gnala živčna razrvanost.

* **Kaj napravi alkohol.** Žalosten primer se je pripetil te dni v Apačah pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. V neki gostilni se je zbralo več mladeničev. Ko so ga imeli že vsi precej pod streho, so se sprli in stekli. Med pretepom je nekdo udaril s topim predmetom po glavi mladoletnega Franca Rajha. Udarec je bil tako močan, da je mladenič obležal mrtev. Orožniki zasledujejo krivce.

* **Prevečanega sleparja so ujeli.** Te dni je stonil v Matkovičevo točilnico v Celju neki moški in se predstavil kot direktor dr. Mayer. Naročil je 12 litrov vina in prosil, da bi mu poslali vino na dom. Vino je stalo 120 din. Dejal je, naj izročijo slugi, ki bo prinesel vino 880 din, ker bo plačal z bankovcem za 1000 din. Ko je sluga kmalu nato prinesel vino in denar k omenjeni hiši, ga je oni moški že čakal pred hišo. Prevzel je vino in se delal, kakor bi hotel plačati. Postavil je posodo z vinom na tla in prosil slugo, naj malo počaka, da prinese bankovec za 1000 din, ki ga je bil pozabil v stanovanju. Neznanec je vzel 880 din in šel v hišo, a se ni več vrnil. Sluga je kmalu ugotovil, da je imel opravka s sleparjem, ki je pobegnil skozi dvorišče pri drugem izhodu na ulico Pred grofijo. Obvestili so takoj policijo, ki je skupno z Matkovičevimi uslužbenci začela loviti sleparja. Imeli so uspeh. Sleparja so našli skritega v kleti poslopja Združenja trgovcev za mesto Celje v Razlagovi ulici. Pri njem so dobili 4600 din. Piše se Fran Mastnak in je doma iz Loke pri Zidanem mostu. Neopridrjav je imel med drugim tudi legitimacijo na ime Materhold.

ozri Janez pa je ogorčen skomignil z ramenom.

»Svinisko!«

To je bila pohvala. Potem je potegnil plug nazaj, popravil zverženo brazdo, peljal do srede njive in spet pomignil Henriku, naj nadaljuje.

Toda uspeh ni bil nič boljši kakor prej. Janez je zabavljajl. Henrik pa obupaval.

»Ne gre, Janez, pa ne gre!«

Janez je zamišljeno vtaknil roke v hlače in šepel.

»Henrik zdi se mi, da boš ti vražje žalosten kmet!«

Tega se je bal tudi Henrik in spet si je moral samemu sebi zadati vprašanje, ali ne bi bilo bolje, če bi bil ostal pri svojih knjigah.

Vzle temu pa je zbral vso svojo odločnost in se iznova lotil dela. Naposled se mu je le posrežilo, da je brez nesreče zbral vso brazdo. Toda ko je hotel plug obrniti, da bi začel z novo, ga je zadela usoda. Fežko rezilo si je postavil na nogo. Na glas je jajaval, zagnal plug stran in sedel na rob njive.

Spet se je bleec obrnil in tako čudno pogledal, da nihče ne bi bil mogel reči, ali govori v njegovih očeh sočutje ali posmeh.

Janez je prišel z dolgimi koraki in si oledel krvavečo nogo, ki jo je bil med tem Henrik že rešil iz škornjev. Jeza in sočutje sta se borila v njem.

»Najbolje bo, da greš domov! Saj se mi boš pri oranju še ubil!«

In potem še drug glas iz bližine.

»Glej, glej, veleposestnik ima krvavo no-

go! Najbrž je plug postavil nanjo. In kakšno brazdo je zoral!«

Nato razposajeni smeh.

Pri poti sta stala brivec in mladi Hrastar.

Henrik se je obrnil stran. Sram ga je bilo. Janez pa, ki ni videl, kdaj sta oba prišla, ker je bila njiva za grmičjem, je od jeze škripal z zobmi.

»Lepo sva ga polomila! Zdaj sta vse videla!«

Potem pa se je obrnil proti cesti:

»Gleita, da izgineta! Tole vaju prav nič ne briga. Bukovnikov Henrik ima v mazincu več pameti kakor vidva v buči s čepico vred!«

»No, takšen ušivec!«

Brivec in Hrastar sta prišla čez polje.

Janez je zagrabil bič.

»Henrik, ti prevzameš brivca, jaz pa Hrastar!«

Henrik je planil kvišku. S krvavečo, golo nogo je stal na črni zemlji. Toda stal je ponosno in gospodovalno.

»Nazaj! To je moja zemlja! Prepovedujem vama, da bi stonila nanjo.«

Oba vsiljivca sta obstala.

»To je motenje posesti!« je zaklical Janez.

»Sedela bosta.«

Spogledala sta se. Verjela sta v »motenje posesti« in se obrnila z grožnjo, da bosta že dobila Janeza v pest.

Potem sta napravila še nekaj nerodnih opazk in zavila proti vasi.

Tam so ljudje potem dosti govorili o »pravem oranju« Bukovnikovega sina.

**SCHICHTOV
RADION**
pere hitreje

Perila ni treba več toliko
mencati in po več ur stati
za pralnim koritom. Če ga
kuhate v raztopini Radiona,
bo perilo v najkrajšem času
bleščeče čisto in snežnobeło.

RADION BELINA!

* **Smrtna žrtev pretepa.** Te dni so pripeljali iz Begunj pri Cerknici v ljubljansko bolnišnico zelo poškodovanega 20-letnega delavca Antona Hrena. Hrenu je nekdo v gostilniškem pretepu prerezal trebuh. V bolnišnici mu niso mogli več pomagati in je kmalu umrl.

* **Pričo so aretirali pred sodiščem.** Pred celjskim okrožnim sodiščem se je zagovarjal 26letni delavec Anton Zaiko iz Zagaja pri Smarju pri Jelšah, ki je bil obtožen, da je Vinka Dolška s kolom s tako silo udaril po glavi, da je ta pozneje umrl v bolnišnici. Razprava pa je zadevo spravila v jasnejšo luč. Zdravnik g. dr. Pintarič je pred sodniki izjavil, da je Dolšek, ki je dobil sicer res hude poškodbe na glavi umrl za poškodbami,

»Zdaj bom zapregel in te odpeljal domov,« je rekel Janez Henriku. »Peš tako ne bi mogel iti.«

Tako se je zgodilo. Ko se je potem Janez spet vrnil na polje in oral, da so bile brazde globoke in ravne, je vselej, kadarkoli je pogledal na njivo, pomislil:

»Hvala bogu, da nisem nikoli hodil v gimnazijo.«

Mladi Bukovnik pa je ves obupan sedel doma v svoji sobi. Lizka ga je obvezovala. Z nežno skrbnostjo mu je izprala rano in ko je kanila nanjo zdravilne arnike, ga je neoprestano plašno gledala, ali ga morda ne boli preveč.

Henrik je onazoval nežno, ljubko dekle. Zdaj je imela že sedemnajst let. Svetli lasje so ji padali na belo čelo. Njen obraz je bil nekoliko blede.

Henrik je premišljal, kako nežno ljubi Matija to dekle, in sklenil je, da bo zmerom prijazen z njo.

Zdelo se mu je, da ji je to dolžan že iz hvaležnosti do Matije, svojega velikega dobrotnika.

In misel, da bo Matija vesel, če bo dober in ljubezniv z Lizko, ga je v tem trenutku vsega prevzela. Dotlej se je tega komaj zavedal. Zdaj mu je postala velika dolžnost.

Nežno je pobožal klečeče dekle po glavi.

»Tako dobra si z menoj, Lizka! Hvala ti!«

Tedaj ga je z žarečimi očmi pogledala in njena blede lica so nekoliko zardela.

»Saj rada storim,« je tiho rekla.

ki jih je dobil pri padcu, ko je v dušni zmedenosti skočil iz podstrešja glavnega bolniškega poslopja na tla. Zdravniški izvedenec je menil, da bi Vinko lahko še ozdravel kljub temu, da je rana, dobljena pri pretepu, povzročila hude motnje v možganih. Pri zasliševanju Zajka in Ogrizka je prišlo še do novih odkritij, ki so spravila v zapor še dva sookrivca tega pretepa, namreč Jožeta Ogrizka in Janeza Ogrizka. Najprej je udaril Vinko Jože, potem Janez, nato pa je ta dal teležnik Zajku, češ: »Udari ga še ti, da vzameš vso odgovornost nase, zato pa dobiš nagrado.« Obtoženec je na razpravi to priznal. Nato so takoj poklicali Janeza Ogrizka. Državni tožilec je predlagal zaradi novih dokazov, ki utegnejo dokazati sokrivdo pri storjenem dejanju v Zagaju, novo postopanje in preiskovalni zapor za Janeza in Jožeta Ogrizka.

* **Obsojen ropar.** Veliki senat v Mariboru je obsodil 32letnega zidarja Franca Stepišnika na tri leta robije in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo treh let, ker je lani v zamošanskem gozdu oropal posestnika Jakoba Vesenjaka za 1200 din gotovine. Stepišnik je pri razpravi tajil krivdo. Zagoval se je, da mu je Vesenjaka denar sam izročil.

* **Umor orožnika v Spodnji Hudinji.** V Spodnji Hudinji pri Celju sta orožniški podnarednik Ivan Meden in kaplar Fran Mavko zasledovala neznanega moškega, ki je bil osumljen tatvine kolesa. Sled je držala v Spodnjo Hudinjo k hiši Andreja Glušiča, v kateri ima pekovski mojster Avgust Belcer svojo pekarno. V kletnem stanovanju pa biva dva dalmatinska krošnjarja. Ko sta orožnika opazila, da je krenil zasledovani neznanec v to hišo, se je postavil kaplar Mavko pod okno na cesti, medtem ko je podnarednik Meden stopil okoli hiše, da bi pogledal za neznanecem. Opazil ga je v sobi obeh krošnjarjev ter je stopil za njim. Ko ga je vprašal, kdo je, mu je neznanec odgovoril: »Ja sam Dalmatinac.« V naslednjem trenutku je neznanec ugasil svečo in v temi oddal proti orožniškemu podnaredniku Medenu šest strelcev iz revolverja. Več krogel je zadelo podnarednika Medena v prsi, tako da se je na mestu zgrudil. Na strele je takoj priskočil kaplar Mavko in oddal iz svoje službene puške več strelcev proti neznanec, ki pa je v tem trenutku že razbil šipo na oknu in pobegnil skozi okno na cesto. Očitno je bil zadet, ker so v snegu krvavi sledovi.

Prav tedaj je pogledal Matija skozi vrtno okno. Nekaj časa je oba opazoval, potem se je sret brez glasu umaknil.

Na vrtu se je naslonil ob drevo. Prvi poski so se že razpočili in ga gledali kakor zvezde, ki so pravkar zažarele.

★

Naslednje dni je bil Henrik privezan v sobo. Noga mu je močno zatekla.

Tedaj je prosil Liziko, naj mu prinese nekaj njegovih knjig.

Ko so ležale knjige pred njim, so zažarele oči mladega Bukovnika. Tako je bilo, kakor bi se bil spet srečal s starimi prijatelji.

Potem mu je pismonoša prinesel pošto. Dobil je pismo dobrega prijatelja iz Ljubljane, tovariša iz šole, ki je sedel v isti klopi z njim in ki sta tudi prav blizu skupaj stanovala.

Henrik bi bil najrajši zavriskal. Z drhtečo roko je odprl pismo. V njem so bile zanimive novice o ljudeh, ki jih je dobro poznal. In na koncu je bil še opis, kako žive in kaj delajo fantje v zadnjem razredu.

In ob tem pismu se je Henrika lotilo domotožje, takšno grenko in močno domotožje, kakršnega nikoli prej ni poznal. Ozrl se je. Ali mar ni bil doma? Ali ni bila to njegova soba? Ali ni zunaj njegova domača cesta? Kako se ga je moglo lotiti domotožje? Ko je vendar na domu...

Fant tega ni vedel. Še zmerom je mislil, da je dom viden, določen kraj.

Ko je malo nato stopil Matija v izbo, je dejal Henrik:

Kaplar Mavko je še skočil za njim in oddal še več strelcev, vendar pa ga ni zadel in je neznanec pobegnil. Kaplarja Mavka je ena krogla oplazila tik pod desnim očesom. Morilec je pustil v sobi svoj klobuk in aktovko, v kateri je bilo nekaj ženskega perila, brivski aparat in razna drobnjad. Smrtno ranjeni podnarednik Meden je med vožnjo v celjsko bolnišnico preminil. O zločinu so bile nemudno obveščene vse orožniške postaje. Kmalu po zločinu se je pojavil na cesti proti Bukovemu Zlaku neznan morilec. Ko mu je privozil nasproti neki vajenec, ga je prevrnil s kolesa, mu vzel kolo in se z njim odpeljal v noč. Vse kaže, da gre za zločasnega razbojnika Jožeta Haceta. Pkojni orožniški podnarednik Meden je bil zelo vesten in sposoben orožnik in je vest o njegovi smrti izzvala splošno sočutje.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Majstrova ulica št. 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredijo zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev!

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Valjanci od jabolk. Kilo jabolk olupi in zribaj na ribežno kakor hren. Dodaj eno jajce in toliko moke, da dobiš srednje mehko testo. Testo dobro umesi in pusti nato počivati dve uri. Nato napravi iz testa dolg in tenek svalk, ga razreži in napravi drobne valjance kakor jih narediš iz krompirjevega testa. Valjance zakuhaj v slan krop. Vro naj 10 minut. Nato jih ocedi in zabeli s sirovim maslom, v katerem si zarumenila drobtine. Če hočeš, da bodo valjanci sladki, dodaj po okusu v testo sladkorja in tudi povrhu jih lahko potreseš s sladkorjem.

Pljučna pečenka pripravljena kakor divjačina. Pljučno pečenko očisti vseh kožic, osoli, malo popopravi in prevleci s slanino ter položi v posodo. Nato skuhaj drobno narezan korenček, peteršilj, zeleno, čebulo, par zrn

»Matija, nekaj ti bom rekel. Pisal mi je prijatelj, ki je zdaj v zadnjem razredu. Zdej me je prišlo, da bi rad dobil knjige, ki jih imajo oni. Zanima me pač, kaj se uče, in časih bom tudi toliko utegnil, da se bom sam malo učil.«

»Da, Henrik, čisto pametno je, če se hočeš še dalje učiti.«

Tako se je zgodilo, da je mladi Bukovnik ostal študent. Vse dolge večere je prešel pri knjigah, tudi kadar je deževalo. In njegov bistri um je večino v njih prav doumel. Pri tem pa se ni pozabil ukvarjati z gospodarstvom: vse je kar dobro šlo, odkar je izbral molčečega, potrpežljivega oskrbnika za svojega učitelja. Janez ni mogel doseči pri njem pravega uspeha, ker je bil preveč vročekrvn, ujedljiv vzgojitelj. Zato so mu učiteljevanje odvzeli in dostojanstveno se je uklonil tej odstavitvi.

★

In spet je minilo nekaj let, pet let, ko se je le malo izpremenilo. — Isti dom, isti ljudje! Samo otroci so čisto dorasli. Bukovnikov dom je bil sret dograjen do konca in trden. Lepši in večji je bil kakor kdakoli prej. Tako se je uresničilo Matijevo prerokovanje, da bo Bukovnikov dom spet močan in ugleden.

Tudi opekarna se je obnesla. Izkazalo se je, da je bilo v griču dosti več ilovke, kakor pa so v začetku pričakovali. Obrat je bil dobro urejen, odjemalcev kar preveč. Tako je podjetje prinašalo presežek in ne-

celega popra, lavorjev list, dva stroka česna. Ko je zelenjava mehka, dodaj še malo kisa. Ko se vse skupaj čisto shladi, polij po mesu in postavi na hladno, kjer naj stoji dva dni. Nato meso vzemi iz kvaše, položi v kozo, polij z vročo mastjo in peci kakor navadno pečenko. Ko se je meso že malo zapeklo in porumenilo, dodaj še vso zelenjavo, ki si jo skuhalo za kvašo in peci dalje, da postane meso mehko. Nato deni meso na krožnik, na zelenjavo pa potresi žlico moke, in ko moka porumeni, zalij z vodo; ko prevre, pretlači vse skozi sito. Zlij nazaj v kozo in dodaj malo gorčice, limonovega soka, ščep sladkorja, po potrebi še malo zalij in naj dobro prevre. Med tem pa zreži pečeno meso na lepe kose zloži v omako, polij po mesu četrt litra kisle smetane in vse skupaj naj počasi še malo povre. Zraven daš krušne cmoke ali valjance.

Cvetačna juha. Cvetačo očisti in operi ter zreži na boli majhne kose. Štore od cvetače pa bolj drobno zreži. Cvetačo daj v slan krop in naj vre, da se skuha. Med tem pa napravi ne pretemno prežganje z malo čebule, ga stresi k cvetači po okusu še osoli, malo popopravi, dodaj zelenega peteršilja in žlico ali dve kisle smetane. Po potrebi juho še zalij, ker ni dobra, če je pregotva. Ko je juha vrela še četrt ure, je gotova.

Dalmatinska juha. Kuhaj tri četrtinke kile govejih kosti z vso zelenjavo (v juho daj celo zelenjavo, ne zrezano). Ko je zelenjava kuhana, napravi iz osmih dek masti in šestih dek moke neoretumno prežganje. Prežganje zalij s precejeno juho. Zelenjavo pa dobro sesekljaj in daj v juho. Ko juha prevre, zakuhaj v juho vlivance ali riž ali pa makarone. Juho malo popopravi, in preden daš na mizo, dodaj še žlico naribanega sira.

Goveja pečenka. Kilo govejega mesa od križa dobro potolci, osoli in malo popopravi ter namaži z gorčico. Na drobno zrezani slanini prepraži dve glavi drobno sesekljane čebule, položi meso na čebulo in ga hitro obeci po vseh platih, da leno zarumeni. Na opečeno meso potresi naribano lupinico od pol limone, otisni še sok od pol limone, dodaj žlico paradižnikove mezge, žličico sesekljane koprja in dve sesekljani sardeli. Prilij toliko vode, da je meso pokrito. Zdej pokrito duši do mehkega. Ko je meso mehko, ga vzemi na krožnik, v sok pa zamešaj osminsko litra kisle smetane, v kateri si dobro umešala žlico moke in noževno konico sladke pa-

kateri so računali, da je moral mladi Bukovnik obogateti že samo od opekarne.

Tako je bilo mogoče počasi odplačati dolgove. Henrik je vztrajal pri tem, da je Matija Bernik jemal svoje obresti in svoj delež dobička od opekarne, in da je denar nalagal na Liziko. On sam pa je varčeval za svojo sestro Lenko.

Tako je vsem dobro šlo. Saj spretni ljudje nazadnje denar zmeraj lahko zaslužijo.

Nasprotno pa si Bukovnikovi ljudje še zmerom niso mogli pridobiti priljubljenosti pri svojih sovaščanih. Svoj dom, zemljišče, so rešili doma v tujih srcah pa si še niso mogli osvojiti.

Pri preprostih kmetih človek težko prežene stare predsodke. Razen tega se vsa ta leta v vasi ni zgodilo nič novega, razburljivega Bukovnikova zadeva je ostala vsem v spominu in vse nepojasnjeno, negotovo je ohranilo svoj čar. Zmerom je ljudem še ostalo upanje, da se bodo temni dogodki naposled le še kdaj razsvetlili.

Pri tem pa ne moremo trditi, da bi bil vsemu krivi samo vaščani. Saj so kmetje v splošnem dobri ljudje, ne trdi, mračni in vase zaprti, kakor marsikje drugje, ampak dostopni in časih skoraj veseliški.

Tako je bilo tudi tu na vasi. Toda Bukovnikovi so se sami zaprti pred drugimi. Niso marali družbe, vabil pa jih tudi nihče ni.

(DALJE)

prike. Po potrebi še malo zalij in naj vre še četrt ure. Sok naj je srednje gostiljat. Med tem meso zreži na lepe kose, zloži v toplotno skledo in polij s sokom. Zraven daš zmečkan krompir, makarone in slično.

Popotnikova torba

Enega izmed najzvestejših prijateljev ni več

Velika Loka, februarja.

»Domovina« ima na deželi lepo število zvestih prijateljev. Enega izmed njenih najbolj vnetih bralcev pa zdaj ni več. V preteklem mesecu je bil nenadno preminul. Bil je to Strajnar Florijan iz Velike Loke pri Trebnjem. Prijubljenega moža je poznala vsa Dolenjska od Novega mesta do Ljubljane, saj je skozi pol stoletja prevažal s svojim konjičkom vsak ponedeljek prašičke v Ljubljano.

Rajniki je štel 80 let. Vse do poslednjega je bil trden kakor dren. Bolehal je le kak teden. V tistih letih ko je bil rajnik deček še ni bilo povsod ljudskih šol kakor dandanes. Njemu ni bilo dano, da bi obiskoval šolo. V otroških letih, ko zdajšnja mladina hodi v šolo, je moral mladi Florijan že trdo delati. Ko pa je štel 14 let, je moral že s trebusom za kruhom Celu v Ameriko ga je zaneslo. Tam je spoznal, da človek, ki ne zna brati in pisati, nič ne velja. Kot 20-letni mladenič se je začel ukvarjati s skrivnostmi abecede. Ko pa je znal brati, je postal strasten čitalec. Kar mu je prišlo pod roke, je prečital. Tako si je tudi širil duševno obzorje.

Ob povratku v staro domačijo, si je uredil lastno gospodarstvo. Na »Domovino« je bil naročen že dolgo vrsto let. Prav gotovo je bil eden izmed najzvestejših naročnikov in čitateljev. Vsak teden se je že veselil nove številke. Potem jo je prebiral skozi ves teden. Malokateri drugi je znal tako prepričevalno in spretno tolmačiti, kaj je novega po svetu kakor naš Florijan. Mož je imel odlične spomin in je znal domala vsak članek, ki ga je prečital v »Domovini«, ponoviti skoro do poslednje črke. Njegovi prijatelji in znanci so se zato radi sestajali s Florijanom in ga poslušali. Večina je imela večji užitek, če je poslušala modrovanja Florijana, kakor če bi

sama brala »Domovino« ali druge liste. Tako je znal Florijan obrazložiti novice.

Vse do zadnjih dni trdni možak je pred dnevi nenadno obolel. Prehladil se je in je menda sam čutil, da ne bo več dolgo. Tudi v bolniški postelji si je krajšal ure s čitanjem »Domovine«. Ko se je njegovo življenje že bližalo zatonu, je nestrpnost pričakoval »Domovino«. Nenehoma je spraševal, ali so jo že prinesli s pošte. Bil je prav četrtek, ko je prišla nova »Domovina«.

Res so mu uslišali željo in mu dali list. Florijan je hlastno segel po njem in ga vsega prečital. »Tako, zdaj pa sem jo spet prebral« je dejal kasneje in si položil priljubljeni list poleg sebe. Moči so ga začele vidno zpuščati in kako uro pozneje so opazili, da prihaja smrt. Tako je Florijan Strajnar umrl z »Domovino« v rokah. Zvestemu prijatelju »Domovine« in dobremu možu, ki smo ga pokopali ob številni udeležbi, bomo ohranili časten spomin!

Zadnja pot zglednega nacionalista

Limbuš pri Mariboru, februarja

Velika množica je spremljala pokojnega Julčeta Robiča na njegovi zadnji poti. Ko je v našem limbuškem sokolskem domu ležal v krsti, so ga v velikem številu prihajali kropiti Limbušani in okoličani. Častno so imeli ob njegovi krsti limbuški Sokoli. Pred Sokolskim domom mu je govoril v poslednje slovo starosta br. Turnšek. V nepre-

gledni vrsti pogrebcev so bili med drugimi tudi starosta mariborske sokolske župe dr. Milan Gorišek, sresko starešinsko organizacijo Jugoslovenske nacionalne stranke je zastopal šolski upravitelj g. Godec, nacionalno omladino pa g. Filip Primec. Pekrski pevci so mu zapeli v slovo pretresljivi žalostinki »Človek glej« in »Vigred«.

Pokojnik je bil požrtvovalen odbornik limbuškega Sokola, član sreskega odbora nacionalne omladine za Maribor desni breg in nesebičen blagajnik podružnice Kmetijske družbe. Zavaljo svojega ljubeznivega nastopa je bil splošno priljubljen. Vsi, ki so blagega pokojnika poznali, ga bodo ohranili v trajnem spominu. Žalujemo svojim izrekamo iskreno sožalje!

Naši na tujem

Iz Dortmunda-Dorstfelda (Nemčija) nam pišejo: Tukaj kosi smrt staro in mlado. Ni ga dneva brez pogreba. Tako je smrt tudi iz naše srede iztrgala svojo žrtev. Dne 29. januarja so se posebno složni izkazali naši rojaki, člani Jugoslovenskega narodnega društva v Dortmundu-Ewingu, ker so kljub ostri zimi prišli v Dortmund-Dorstfeld in z društveno zastavo spremili rajnko go. Gominikovo k večnemu počitku. Predsednik g. Franc Knez se je z ginljivimi besedami poslovlil ob grobu od priljubljene žene, društvo pa je položilo na grob venec z napisom: Bodi rajnik lahka zemlja, njenemu možu g. Mihaelu Gominiku pa iskreno sožalje.

Kako je vojak rešil izvoljenko strašne usode

Policija v francoskem mestu Marseilleu je izsledila tolpo trgovcev z dekleti, ki jo je vodila neka 70letna ženska. Stara zločinka je sama izbirala svoje žrtve, in sicer po vecini med mladimi, neizkušenimi mladenkami z dežele, ki so prihajale v mesto, da bi si poiskale v kavarnah zaslužek. Imela je navado, da je v kavarnah priselila k mizam mladih deklet, ki so sedela same. Tam je na vidno omedlevala. Dekle se je potem seveda sočutno pobrigalo za staro ženo in ta jo je

prosila, naj jo spremlja domov.

Starka se je z dekletom odpravila v vilo v najodličnejšem mestnem delu in tam je začela žrtve primerno obdelavati. Če se ji je posrežilo dekle pregovoriti, da se je vkrcala na ladjo za Maroko, ni bilo treba nasilja. Če na to ni šlo, tedaj so starki pomagali dekle krofkomašom omamiti in spraviti, kamor so hoteli. Stara zvodnica je imela tudi navado, da se je nastanjevala v odličnih hotelih in v odličnih zavodih. Če je tam našla na

Prsto po Scottu:

CRNI BRATJE

KRIMINALNI ROMAN

»Ne govori dalje,« je žalostno zaprosil Moravec.

Stone se je ugriznil v ustnice. »Oprosti, Rihard, pozabil sem...«

Moravec ni odgovoril. Stone je bil hud na samega sebe. Pozabil je, da je bila v omenjeni drami igrala glavno vlogo Helena Durantova... Da zabriše mučni vtisk, je Stone zdaj začel govoriti o drugih rečeh.

»Pojasni mi še moraš, kako hočeš pobegniti iz države. Po mojem mišljenju je to čisto nemogoče. Tiralica za teboj je že povsod znana. Seveda si zdaj spremenjen in preoblečen, kar ti lahko nekoliko pomaga. Ladije so gotovo vse pod nadzorstvom.«

»Vem, vem.« Moravec je še okleval. »Toda poznam zanesljivo pot, po kateri mi bo mogoče priti v tujino.«

»Katera je ta pot?«

»Nekje pri nas je skupina mož,« je rekel Moravec z naglasom, »neka skupina, katere početje je prav dobro skrito za blagostanjem in družabnim položajem. Ta družba je volivna in mogočna. Ti možje lahko storijo skoro vse, kar hočejo.«

Stone je prestrašen planil pokoncu. »Mar ne misliš Walkerja in njegove drhali?«

»Da, prav njega.«

»Toda, Rihard, kako ti je mogla pasti na

um ta blazna misel, da ti bodo prav ti ljudje pomagali?«

»Mislim, da bodo to storili zame.«

»Za božje ime, kako si to predstavljaš? Zakaj ti bodo hoteli pomagati?«

Moravec je zmajal z glavo. »To se bo gotovo zgodilo. V zvezi je z nekim ladijskim tovorom, ki ga Walkerjevi ljudje pogrešajo. Saj si gotovo že slišal o tisti ladji... Sicer pa je zaenkrat pereče zame drugo vprašanje, to je, kako se bom skrival pred policijo. V to svrhu...«

Zdajci je obema zastal dih. Obledela sta. Neki glas ju je prekinil, glas, ki jima lahko postane usoden. Nekdo je potrkal na vrata.

Potrkal je na vrata gospoda Walterja Coleja, ki je bil vendar popoln tujec v mestu. Ko je Moravec odpiral vrata, so se mu tresle roke.

Zunaj je stal hotelski strežnik.

»Gospod Walter Cole?«

»Da.« Moravčevo srce je razbijalo ko kladivo. »To sem jaz.«

Mladi strežnik je okleval. »Imam zasebno obvestilo za vas, gospod.«

»Obvestilo?« Moravec je čisto izgubil duševno prisotnost. »Tako... tako...« Nato se je spet premagal. »Vpričo mojega prijatelja lahko mirno poveste vse.«

Mladenič je v zadregi vrtel denico v roki. »Sem vam samo zasebno povedati, gospod Dama mi je tako naročila.«

»Dama?«

»Da, gospod. Tale dama, gospod.«

S postranskim pogledom na Stoneja je dečko izročil Moravcu vizitko Moravcu se je zameglilo pred očmi. Na papirju je bila zapisana Doroteja Staplesova.

Moravec je stal sredi sobe kot omamljen. Tu v hotelu Astorju, kjer je mislil, da zanj ne ve živa duša razen prijatelja Walterja Stoneja, se je pojavila dama, katero je bil kot Peter Benton vozil v New York. Ta dama ne pozna samo njegovega bivališča, temveč tudi njegovo novo ime, ki si ga je bil nadel šele pred desetimi urami. Zaman si je prizadeval uganiti, kako mu je bila prišla na sled.

Uslužno je stal fantič še zmerom pred njim. To ga je zbudilo iz razmišljanja. Nevarnost se je torej bližala. Od katerekoli strani je zadevo premislil, zmerom je prišel do sklepa, da mora biti skrajno pazljiv. Njegova prva misel je bila, čim hitreje si poiskati novo stanovanje z novim imenom. Nato pa mu je postalo jasno, da je nasproti Doroteji Staplesovi brez moči. Vsaj za trenutek. Ona nedvomno ve, kdo je in kako je z njim.

Zakaj hoče zdaj z njim govoriti? Morda, morda ga pa le ne namerava izdati. Vsekakor potrebno je, da govori enkrat z njo, saj se ji tako ne more skriti. Če mu je zdaj prišla na sled, mu bo najbrž lahko še drugič.

kakšno posebno mično sobarico, jo je poslal s pisemcem v tisto vilo. Tudi ta zvižča je nekaj časa dobro uspevala, nazadnje pa je postala tolpni usodna po okoliščini, na katero ni bil nihče pomislil.

Ena izmed ničesar hudega slutečih sobaric, ki naj bi šla s pismom v pogubo, je imela po naključju prosto uro, česar zvodnica ni vedela. Zunaj na cesti je na dekletu že čakal njen prijatelj vojak. Ta jo je spremil do vile in tam je dekletu dejalo: »Počakaj malo, oddam pismo in se vrnem takoj.« Vojak je potrpežljivo čakal celo uro, njegove prijateljice pa ni hotelo biti nazaj. Začel je nekaj sumiti, a ni pozvonil, da bi povprašal, kaj je s dekletom, temveč je šel naravnost na poli-

cijo, kjer so z velikim zanimanjem poslušali njegovo poročilo, saj se je policija že nekaj časa trudila dognati, kam izginjajo številna mlada dekleta.

Vilo so takoj obkolili in izvršili preiskavo. Sprva niso našli ničesar sumljivega, potem pa so odkrili skrivna vrata do stopnic, ki so držale v klet. Tam so našli tudi več spečih deklet. Bile so omamljene. Tudi vojakova prijateljica je bila že med njimi. Policija, ki je aretirala vse v vili bivajoče člane tolpe, je še nadalje skrivaj stražila hišo. Ni se zmotila. Proti večeru so hoteli prenesti velike zaboje v hišo. V takšnih zabojih so spravljali potem nesrečnice v pristanišče in na ladje. Vsa drhal je zdaj za zapahi.

naj nikdar ne izgovarja svojega imena, ker se bo sicer izpremenil v pritlikavca ali pohabljenca. Iz telesa bi mu ušla duša, ki je opora njegovega okostja.

Če se domačini sprijaznijo z belokožcem tako, da mu zaupajo vse, mu naposled izdajo svoja imena, vendar ne sami, temveč zaprosijo svoje prijatelje, naj to stori.

Med afriškimi Kafri sta ime in duša eno in isto. Če otrok kaj ukrade, mati in teta obkokujejo to sramoto, ki je omadeževala dobro ime rodbine. Potem naberejo raznih bilk in jih kuhajo v velikem loncu. Ko voda zavre, kličejo zločinčeve ime, in sicer zato, da bi se spojilo s kuhajočimi se bilkami in se očistilo. Ko je s tem kuhanjem očiščeno ime otroka ali moža, ki je kradel, ni več madeža na njem. Zločinec ni več zločinec, kajti njegovo ime, njegova duša, je spet čisto.

Podobne nazore so raziskovalci odkrili tudi na Kitajskem in v starem Babilonu, vendar se običaj očiščenja duše na ta način na Kitajskem ni ohranil. Tam zločinca postavijo pred sodišče. V starem Babilonu otrok, dokler ni dobil imena, tako rekoč ni obstajal. Če otrok iz kakršnegakoli razloga ni dobil imena, preden je umrl, mati ni žalovala za njim, kajti otrok je živel brez duše, to se pravi, da ga še ni bilo na svetu. Podoben nazor o duši se je ohranil še na Borneu, kjer mati ne joka za otrokom, če ji umre, preden mu je dala ime.

Če domačin na polotoku Malaki kihne, si hitro očisti nos in kliče: »Duša, vrni se!« Če bi tega ne storil bi ga duša zapustila za zmerom. Ko človek kihne, mu za trenutek zastane dih in tudi srce se ustavi, to je torej v resnici tesno približevanje smrti, duša na izrabi to priliko, da bi ušla iz telesa. Če to človek pokliče v pravem času nazaj, namreč takrat, ko je še tako blizu, da lahko sliši, se mora vrniti.

V mnogih krajih Indije je navada, da Indijec, ko stoni na slona, vzklikne: »To je kamen!« S temi besedami hoče izpremeniti dušo slona in njegovo telo v kamen, namreč v tvarino, ki ne more znoreti ali zbesneti. S tem si tudi lahko razlagamo, zakaj se marsikje ljudje ne upajo izgovoriti besed ogenj, povodni ali vihar. Reje se namreč, da ne bi s tem priklicali duše ognja, povodni ali viharja, kajti duša je pri njih istovetna s predmetom kakor tudi z imenom.

10.000 let stare zmrzle konje so našli

Sibirija ima kraje, kjer so silno mrzle zime. Tako znaša v Verhojansku mraz čisto 70 stopinj Celzija pod ničlo. Zato je laže razumljivo, da so v Sibiriji odkrili živali, ki so že 10.000 let zmrzle. Ruski znanstveniki so pod vodstvom profesorja Grijaznova kopal v Altajskem gorovju. Kakor velik del severne Azije pokriva tudi ta kraj večni led. Učenjaki so domnevali, da utegnejo biti globoko v zemlji ostanke predzgodovinskih živali. Jasnovidci naj bi bili na nekem kraju v Altaju videli pod ledom zmrzlega človeka. Delno se je ta domneva potrdila. Petnaest metrov globoko v zemlji so našli lesen hlev, v njem pa deset konj, ki jih je v pradavnih časih presenetil neznan prevrat v narodi.

Učenjaki so ugotovili, da izvira ta hlev iz bronaste dobe in da je star okrog 10.000 let.

V staji pa niso našli konjskih kosti, temveč zmrzle konje, privezane k jaslim. Smrt jih je gotovo nepričakovano presenetila. Nekateri konji so še stali z odprtimi očmi, drugi so pa ležali. Dlaka in žima sta čisto dobro ohranjeni. Enako dobro ohranjena je tudi oprema, lepo izdelana in okrašena z zlatom. Ko so konje pregledali, so ugotovili, da je v njihovih žilah zmrzla kri. V želodcih so dobili še ostanke krme.

Po neki drugi vesti se je sibirskim kmetom nedavno posrečilo naleteti precej globoko v zemlji tudi na razpadlo skrivališče predzgodovinskega človeka in odkopati iz večnega ledu človeško telo. Če je ta vest resnična, bodo stali starinoslovci pred novim važnim odkritjem, namreč pred človekom iz bronaste dobe.

Pri divjih narodih sta ime in duša eno in isto

Evropci in Američani, ki prihajajo na svojih potovanjih pogosto v stik z domačini v Afriki, Indiji in Polineziji, vedo, da jim domačini nikdar ne izdajo svojih imen. Nekateri učenjaki, ki so živeli med njimi po več

mesecev in preučevali njihove običaje, so dognali mnoge skrivnosti o njihovem življenju, niso pa izvedeli njihovih pravih imen. To skrivanje imen je tako zakoreninjeno, da mati svati svojega sina že od mladih dni

Moravec je naglo pogledal Stoneja in je fantičem stobil na hodnik.

»Dama je zunaj v svojem avtu,« je fantič potisnil šenetafe. »Povedati pa vam moram, da želi govoriti le z vami samimi. Rekla je tudi, da ne mara priti v hotel. Blagovolite torej priti za nekaj trenutkov k njenemu avtomobilu.«

»Dobro. Reci dami, da pridem — da pridem takoj.«

Kakor v snu je stisnil fantiču v roko dolar in šel iz sobe. Z nekaj besedami je potisnil Stoneju polčžaj. Njegov prijatelj se je ustrašil.

»Za božje ime!« je ječjal. »Kaj misliš, da ima policija s seboj? Kakšna dama pa je to? Kako sodiš?«

»Ne — ne vem, res ne vem. Zdelo se mi je le zelo samostoina. Walter, kaj naj storim? Podnevi vendar ne morem po požarni lestvi pobegniti.«

Stone je premišljal. »Mislim,« je odločil, »da bo vendarle najboljša, če pojdeš k njej in se pogovoriš z njo. Zdaj, ko te je našla, pač ne kaže nič drugega.«

»Torej pojdem. Hočeš iti z menoj?«

»Toda ti moraš iti sam, kaj ne?«

»Pojdi vsaj do hišnih vrat.«

»Seveda, Rihard, če želiš.«

Stopila sta naglo po stopnicah navzdol. Stone je ostal v veži. Moravec je zavrtel vrteča se vrata in stopil na ulico. Pred njim je bila kričeča in divje razgibana cesta.

Zaman je njegovo oko iskalo na cesti znani mu razkošni avto mlade gospodične. Prav pred vrati je stala težka, lepa limuzina.

Moravec je nenadno zapazil, da je v tem vozilu sedela dama in da ostro opazovala. Bila je Doroteja Staplesova.

Ko je še zmerom zmeden in razburjen stopal proti vozilu, je v veliko olajšavo opazil, da ni bilo nikjer nikakih policistov, ki bi bili prežali nanj. Šofer pri volanu ga ni videl. Doroteja Staplesova mu je sama odprla vrata.

Moravec je obstal in njuna pogleda sta se vprašujoče srečala.

Nato je mladenka zelo mirno pokimala. »Zelo vesela sem, da ste prišli, gospod Cole.«

»Gospodična — Staplesova.« V zmedenosti ni našel več besede.

»Zdi se mi,« je nadaljevala mirno, »da vas je moja prošnja za pogovor nekoliko presenetila. Toda moram z vami govoriti nekaj zelo važnega. Pogovor v hotelski veži bi pač ne bil priporočljiv.«

»Ne, gotovo — seveda ne, gospodična Staplesova,« je ječjal. »Toda ne vem — res ne razumem...« Še nikdar v življenju se ni čutil tako vrženega iz ravnotežja, tako ogroženega.

»Vem, kakšne težave imate,« je rekla s poudarkom. »Mislim pa, da vam lahko koristim. Stopite k meni v voz. Pobelieva se malo okoli in se pogovoriva. Prepričana sem, da vam lahko pomagam.« Pogledala mu je iskreno v oči.

»Rad bi se peljal z vami,« je odvrnil, »toda v veži me čaka prijatelj. Njega moram prej obvestiti...«

»Ali je to vaša dober prijatelj?«

»Najboljši prijatelj, kar jih imam.«

»Potem bo zanimalo tudi njega, kar vam hočem povedati. Zelo bi me veselilo, če bi se nama pridružil.«

»Hvala lepa — da,« je menil Moravec in šel po Walterja Stoneja. Kratko nato sta stala oba moža pred vrati limuzine.

Ko ji je bil Stone predstavljen in sta oba moža sedla v avto je Doroteja Staplesova zaklicala šoferju: »Polžite nas nekajkrat okoli bloka hiš. Pa počasi vozite.« Vozilo se je premaknilo.

»Mislim — mislim, gospodična Staplesova,« Moravec je sedel kakor na trnju, »da se vam moram zdaj predstaviti.«

Mladenka se je z blagohotnim razumevajočim nasmeškom obrnila k njemu.

»To ni potrebno.«

Njegovi možgani so se še zmerom prizadevali najti pojasnitev. »Kako veste — odkod — ste izvedeli, gospodična Staplesova? Ne morem razumeti, kako ste mogli vse dognati. Kaj si zdaj mislite o meni?«

»Nič,« je preprosto rekla. »Prav dobro razumem položaj, v katerem ste bili.«

»Odkdaj pa veste, kdo sem?«

»Od tistega trenutka,« je odgovorila, »ne da bi ga bila pogledala,« ko nama je tisti policist govoril o pobeglem kaznjencu, katerega je iskal.«

Moravec se je nehote zdrznil in je prestrašeno pogledal skozi stekleno steno proti šoferju.

»Nikar se ga ne bojte,« je pomirila Moravca. »To je zanesljiv človek. Razen tega pa nas sploh ne more slišati. Da, ko je tisti

Zanimivosti

× Ostmarke ni več. Časopisje objavlja vsebino vrste nemških vladnih uredb, s katerimi se končno ukinja deželna vlada v Ostmarki (Avstriji), ki je po priključitvi Avstrije k Nemčiji še obstajala. Sedež te avstrijske deželne vlade, ki je bil zadnji ostank avstrijske samouprave, je bil Dunaj, kjer je prebival tudi vrhovni državni namestnik za vso deželo Dne 1. t. m. je vse to prenehalo in Ostmarka izginila kot upravna celota prav tako, kakor je izginilo prej ime Avstrija. Vse avstrijske dežele so bile že prej preimenovane v državna okrožja (Reichsgaue) z namestniki na čelu, ki so istočasno tudi voditelji strankine edince.

× Izeljevanje Nemcev iz Galicije. Po končanem delu za preselitev nemškega prebivalstva iz Galicije in Volinije, ki sta spadali k Poljski, je zdaj ugotovljeno, da je v 42 dneh, to je do 31. januarja, prestopilo nemško-rusko demarkacijsko črto 118.000 izseljencev z 22.000 konji, 1500 govedi in 12.000 vozmi. Vse te ljudi so naselili na zasedenem ozemlju in drugod v Nemčiji.

× Vatikanska radijska postaja ne daje več poročil o položaju na Poljskem. Londonski list »Yorkshire Evening News« obžaluje, da je vatikanska radijska postaja prenehala dajati poročila o položaju na Poljskem zaradi protesta nemškega poslanika. Zdi se, da je Nemčija zagrozila s hudimi ukrepi proti katoličanom v Nemčiji, če Vatikan ne preneha dajati poročila.

× Koliko ladij je bilo potopljenih do konca januarja. Nemško vrhovno vojno poveljstvo poroča, da so Nemci od začetka vojne pa do konca januarja potopili skupno 409 trgovinskih ladij s skupno tonažo 1.493.431 ton. Angleška admiraliteta pa trdi, da so nemške navedbe o doslej potopljenih ladjah netočne. Nemška vest navaja 409 ladij, medtem ko je resnično le, da znaša skupno število zavezniških in nevtralnih ladij, ki so bile potopljene od Nemcev 274. Od teh je 143 angleških, 14 francoskih, 117 pa nevtralnih.

× Rusi naseljujejo Sibirijo. Da bi Sovjetska Rusija okrepila svoj vojaški položaj na Daljnem vzhodu, pošilja velike množice v Sibirijo. Kakor uradno poročajo je bilo lani poslanih v Sibirijo 10.000 družin, letos pa bo

policist začel govoriti, sem že zaslutila, kdo ste. Že prej sem se bila čudila, kaj ste pač mogli ob tak poznih urah početi v gozdu. Potem pa je bilo tudi sumljivo, ker ste naenkrat brez večjega uspeha skušali spremeniti glas in način govorjenja. Čisto za gotovo seveda še nisem vedela.

Moravec je gledal v tla. »Zdaj vem, da se moram samo vašemu mirnemu nastopu zahvaliti, da policist ni terjal natančnejše preiskave. Zelo, zelo sem vam hvaležen, gospodična Staplesova.«

»Morda ni bilo prav, kar sem storila,« je menila. »Moja dolžnost bi bila, da bi vas bila prijavila. Toda to se mi je zdelo tako neodlično, skoro nesportno. Nekaj v meni se je puntalo proti temu. Če sem prav storila, bo pokazala bodočnost. Vsekakor še ne vem več o vas kakor to, kaj vas je dovedlo v zdajšnji položaj in kaj so pisali o vas listi. Toda časopisje ne piše zmerom resnice.«

Moravec se je ognil njenemu pogledu. »Pač, resnico pišejo, gospodična Staplesova. Umoril sem človeka.«

»Rihard, kakšne neumnosti pa govoriš!« se je zdaj razburil Walter Stone. »Ti vendar nisi morilec, če se je zgodila nesreča.«

»Sicer pa dotični mož sploh še ni umrl,« je pripomnila Doroteja Staplesova. »Morda bo sploh ostal živ. Toda jaz nisem mislila tega, temveč tisto, veste, prvo nesrečo — prvo zadevo, zaradi katere ste bili — v zaporu.«

Moravec je zmajal z glavo. »O tej reči vam nimam mnogo povedati.« Doroteja Staplesova je vprašujoče pogledala Stoneja. Toda tu-

poslano najmanj 35.000 družin iz evropske Rusije v Sibirijo.

× Sovjetski vojaki s padali. O znanih ruskih četah s padali poroča dopisnik turinske »Stampe« Italo Zingarelli, da imajo navado pristajati na finskem ozemlju ponoči. Pred letalom, ki vozi skakalca s padalom, gre vsakokrat izvidniško letalo. Njegov pilot da z raketno pištolo skakalcu znamenje, da se pripravi za odskok. Neposredno nato spusti majhno padalo s svetilom, ki za nekoliko minut osvetli približno kvadratni kilometer tal. Če se izkaže, da je ozemlje za odskok primerno, tedaj poleti letalo s skakačem do izvidniškega letala in skakač odskoči. Zingarelli pravi, da na ta način doslej niso pristajali pripadniki redne ruske vojske, temveč le poedinisti. Finske smuške patrolje pa jih zelo pogosto ujamejo. Običajno nosijo ti teroristi finske uniforme in če jih Finci zalotijo v njih, jih najprej strogo zaslišijo, potem pa ustrelje.

× Zvočniki z godbo na zapadnem bojišču. Francoski listi poročajo, da je nedelja potekla v znamenju ofenzive z zvočniki. Francozi so na postojankah, ki so najbližje nemškim postojankam, namestili več sto zvočnikov, preko katerih so najprej prenašali godbo, nato pa razne govore in pozive nemškim vojakom. Nemci so sprva mirno poslušali, nato pa so, očitno na povelje, začeli streljati na zvočnike s strojnimi in puškami. Francozi so jim najprej odgovorili s poskočnimi koračnicami, nato pa seveda tudi s strojnimi in topovi.

× Velika osuševalna dela v Italiji. Italijanski ministrski predsednik Mussolini je nedavno sprejel kmetijskega ministra Tassinarija, ki mu je poročal o novem načrtu za velika osuševalna in kanalizacijska dela v močvirnatih krajih države. Po tem načrtu naj bi se določil za ta dela znesek ene milijarde lir, ki bi se porabil v osmih letih. Poseben znesek pol milijarde lir naj bi se določil za gradnjo kmečkih vodovodov. Z eno milijardo lir naj bi se osušila močvirja in izboljšala zemlja na površini pol milijona hektarjev. Predvsem naj bi se osušila močvirja Sibarini in Metafonto na Siciliji, izboljšala zemljišča v Sardiniji, Romagnu in okrog Bologne. Iz Pada naj bi se napeljal 180 km dolg kanal v Romagno, tako da bi se tamkajšnje ozemlje lahko kanaliziralo.

× Cigani na Češkem in Moravskem se ne smejo več potepati okoli. Dne 1. t. m. je stopila na ozemlju češkomoravskega protek-

torata v veljavo uredba o prisilni naselitvi ciganov. Cigani si morajo izbrati stalna bivališča in redno zaposlitev v kateremkoli kraju. V glavnem bodo cigani zaposleni kot poljski delavci. Oni, ki se ne bodo poprijeli nobenega rednega dela, bodo spravljani v koncentracijska taborišča. Skupno je v protektoratu okoli 4000 ciganov.

× Po petih letih išče ženo, ki jo je umoril. Francoski list »Paris Soir« je prinesel poročilo iz New Yorka, da je bil izpuščen na svobodo Ivan Podržaj, čigar zadeva je pred dobrimi petimi leti razburjala svet. Ivan Podržaj je bil obtožen, da je umoril svojo ženo. Po obsodbi so ga zaprli v znano veliko ameriško jetnišnico Sing-Sing. Zdaj pa so ga na njegova zatiranje, da žena še živi, izustili, da jo poišče. Poročilo pravi: »Ivan Podržaj, ki je po rodu iz Ljubljane, je pred leti šel v Ameriko in se je poročil z Agnezo Tufersonovo iz Detroita. Po poroki sta nameravala odpotovati v Evropo. Tik pred odpotovanjem pa je Agneza izginila in Podržaj se je sam vkrcal na parnik. Potoval je z nekim črnim kovčegom, katerega ni nikomur dal iz rok. Sploh je vse njegovo obnašanje zbuvalo mnogo pozornosti. O zadevi je bila obveščena policija, ki je začela raziskovati vzroke, zakaj je Agneza izginila, kakor bi se bila pogreznila v zemljo. Policija je dognala, da je Ivan Podržaj pred odpotovanjem v Evropo kupil večje število britev in razna uspalna sredstva, njegova mlada žena pa je nekaj dni prej dvignila v banki 25 tisoč dolarjev. Takoj je bila iz Amerike izdana tiralica za Podržajem, ki je že srečno prispel v Evropo. Izsledili so ga na Dunaju, kjer je bil medtem že sklenil poroko s Suzano Ferrandovo. Zdaj je bilo treba rešiti uganko, ali je bil kapetan Podržaj poročen z Agnezo Tufersonovo. V tem primeru bi imel dve ženi. Če pa se ni poročil, ali je potem Agneza še živa? Prečudni značaj tega moža so razodevala tudi njegova pisma, s katerimi je razkrival svoje tesne zveze z Agnezo Tufersonovo. Po obsodbi je Podržaj trdil, da lahko v času 70 dni poišče Agnezo Tufersonovo, ki da ni mrtva, razen če je umrla medtem, kar je on prebival v Sing-Singu. Celotni dogodek je precej skrivnosten. Podržaja so zdaj izpustili iz Sing-Singa, da poišče ženo.

× Ledena plošča z voznikom in konjema na morju. Na čuden način so rešili nekega moža v Sulini, enem izmed izlivov Donave v Črno morje. Paznik morskega svetilnika je

di ta ni hotel ničesar reči, ko je bil opazil svarilno zadržanje svojega prijatelja. Skoro neslišno se je peljal avto po cesti.

»Ali vas smem nekaj vprašati?« je naposled prekinil Moravec molk. »Kako je bilo mogoče, da ste izvedeli za moje stanovanje in moje lažno ime?«

Doroteja Staplesova se je lahko nasmehnila. »O, to je bilo čisto preprosto. Zaradi tega tudi moram govoriti z vami. Čutim namreč v tem nevarnost za vas... Morda je to svarilo blazno, a čutim le, da vam moram povedati.«

Premišljala je nekaj trenutkov in medtem sta oba moža napeto gledala v njen obraz.

»Spominjate se,« se je obrnila k Moravcu, »da sem vas davi pri neki postaji podzemne železnice zapustila...«

»Da, da, oprostite,« jo je hlastno prekinil. »Toliko imam opravka s samim seboj, da vas nisem niti vprašal, kako je z boleznijo vašega brata.«

»O, hvala, njegovo stanje se je zelo izboljšalo. Zdravnik je rekel, da ni več v nevarnosti. Kakor torej veste, sem se odpeljala s podzemsko železnico, da bi prišla čim prej k bratu. Tedaj o vaši osebi še zmerom nisem bila čisto na jasnem. Ker sem pa hotela čisto zanesljivo vedeti, ali je bila moja slutnja osnovana, sem telefonirala našemu šoferju, naj hiti v garažo, in če pride tja neki gospod v raztrgani obleki, naj mu sledi in dožene, ali se bo mož odpeljal iz New Yorka z vlakom.

Moravec se je udaril po čelu. Zdaj mu je bilo vse jasno.

»Sofer vam je potem sledil in v hotelu »Astorju« izvedel ime, s katerim ste se prijavili.«

Oba moža sta molčala.

»Vidite torej,« je reklo dekle, »da imam prav, če vas svarim. Mnogo previdneje morate postopati. Če sem vam lahko jaz na tako preprost način prišla na sled, koliko lažje vas morejo najti izurjeni detektivi. In nedvomno je, da je za vami že tropa detektivov.«

Moravec je globoko zajel sapo. »Gospodična Staplesova, čedalje večjo zahvalo sem vam dolžan...« Hotel je še nekaj reči, a ni našel primernih besed.

»Toda še zmerom ne vem,« je odvrnila, »ali je moje postopanje v skladu s pravico. Zelela bi, da me v tem pogledu pomirite.«

»Zakaj pa ne poveš vsega gospodični Staplesovi?« se je razburil Stone.

Moravec ga je skrivaj sunil. »Gospodična Staplesova se pač zaradi mene ne sme toliko izpostavljati. Saj veste, gospodična, da vas dolete neprijetne posledice, če oblastva izvedo za vaše ravnanje. Prosim vas, gospodična, da naju popeljete nazaj k hotelu in da potem več ne mislite na naju.«

Doroteja Staplesova je bila videti nekoliko užaljena.

Ko je avto obstal pred hotelom, so vsi trije še trenutek molče sedeli, kakor da niso vedeli, kaj naj store. Ko je Moravec odprl vrata, je skušal Stone rešiti položaj. »Morda natančno veva, kako dragocen je za naju nasvet gospodične Staplesove, kaj ne?«

(Dalje)

opazil moža, ki je plaval z vozom in dvema konjema na ledni plošči proti odprtemu morju. Paznik je sporočil v pristanišče, kaj je videl, in takoj so odposlali dva motorna čolna, da bi moža z vorega rešili. Njiju pot med plavajočim ledom je bila zelo težavna in šele po večurnem delu je bilo mogoče rešiti moža, voz in enega izmed konj. Drugi konj je padel v vodo, a je navzlic veliki oddaljenosti sam izplaval na kono. Rešeni voznik je bil z vozom šel v južno Besarabijo po blago in se je potem vračal po zaledenem zalivu pri Sulini, da bi si skršil pot. Zašel je na malo predaleč in nenadno je v svojo grozo opazil, da plava na ledeni plošči proti morju. Vso noč je trajala ta njegova neprosto voljna plovba, dokler ga niso vsega premočenega in bledega od strahu rešili.

× **Beseda koledar je latinskega izvora.** »Calendar« se je imenovala knjiga, ki so vanjo zapisovali dolgove. To ime pa je knjiga dobila zato, ker so navadno plačevali dolgove in obresti prvi dan v mesecu imenovan »calendae«.

× **Predpotopne orjaške živali dinosavre je rado trgalo.** Ameriški znanstvenik dr. Brown je odkril nedavno dvanajst dobro ohranjenih okostniakov dinosavrov. V Wysmingu, kjer so odkopali te okostnjake, so našli tudi dinosavrovo kožo. Dognanja o vseh ostankih pravadnih orjakov je zbral v svoji knjigi znanstvenik Swinton in prišel do zaključka, da dinosavri niso bili tako zdravi, kakor bi človek sklepal po pripovedovanju o starih zdravih časih. Nasprotno, mučile so jih mnoge bolezni. Pri njih sta se pojavljala celo rak in zdaj tako razširjena bolezen revmatizem. Da revmatizem v sedem metrov dolgemu repu dinosavra ni bil nič kaj prijeten, si lahko mislimo. Tudi dobrega zobozdravnika bi bili potrebovali dinosavri. Raziskovalci so namreč našli gnile zobe pri dobri polovici dinosavrov. Lahko si mislimo, kako je dinosavra trgalo po zobeh, saj je imel dovolj velike. Tudi kostno vnetje pri dinosavrih ni bilo redko. Te orjaške živali so bile zelo nerodne in zato se ne smemo čuditi, da so od krili raziskovalci mnogo zlomljenih kosti. Njihovo življenje v zdravstvenem pogledu torej ni bilo kaj prijetno.

× **Kiti hitro rasejo.** Dolgo so naravoslovci mislili, da žive kiti sto in še več let. Glede na njihova orjaška telesa se je zdelo to verjetno. Toda znanost ni mogla povedati v tem pogledu ničesar določenega in še zdaj ni znano, kako dolgo nosi samica mladega kita v telesu. Nemški profesor dr. Peters pa trdi na podlagi svojih raziskovanj, da kiti izredno naglo rasto in da je njih življenje razmerno kratko. Ko se kit rodi, je dolg že sedem metrov. Čez sedem mesecev meri mladič že 10 m, čez dve leti pa 24 m. Kit rase do dvanajstega leta. V prvem letu svojega življenja zraste vsak dan 3 do 4 cm in dozori že po dveh letih. Sloni in želve so mnogo manjši in vendar žive nad 100 let, nekatere vrste želv celo 300 do 600 let. Kiti so pa velikanski in ne žive niti tako dolgo kakor gavrani ali karpji.

× **Prstan faraonov prinaša nesrečo.** Leta 1864 je egiptovski kediv daroval kapelniku svojega orkestra Georgu Francku v priznanje njegovih izrednih sposobnosti dragocen star prstan, ki so ga pred tisočletji nosili faraoni. Pozneje je Georg Franck odpotoval v Evropo in vzel s seboj dragoceni prstan. Odtlej je prinašal prstan rodbini stalno nesrečo. L. 1865. je Franck izgubil ženo in otroke in istega leta je tudi sam umrl zadet od srčne kapi. V oporoki je zapustil prstan svojemu prijatelju Johnu Caiellu, ki je umrl na nesrečen način leta 1872., torej sedem let po Franckovi smrti. Prstan je podedoval Caiellov sin, ki je l. 1879., torej spet čez sedem let po smrti prejšnjega lastnika prstana, izgubil vse svoje premoženje in umrl v ječi l. 1886. je umrl naslednji član Caiellove rodbine, ki je nosil usodni prstan. Tedaj so že opazili, da prinese nesrečo vselej čez sedem let. To se je ponovilo tudi v naslednjih letih 1893., 1900., 1907. do 1928., ko je spet na nesrečen način umrl član rodbine Caiellov. Ko je naslednji član nesrečne rodbine

imel prstan že skoraj sedem let ter se je blizalo usodno leto 1935., se je začel bati za svoje življenje. Zato je poslal usodni prstan egiptovski vladi s sporočilom, da ga izroča muzeju, ker se boji, da ga ne bi doletela nesreča, kakor je prejšnje njegove lastnike. Zadnji lastnik se je res izognil nesreči, ker je še zmerom živ in zdrav. Prstan je sedaj shranjen v muzeju v Kairu v oddelku za dragocenosti.

× **Koliko mraza prenesejo človek, žival in rastlina.** Če pade toplota človeka, ki znaša povprečno 36,7 stopinje Celzija, na 23 stopinj, umre. V primeri z drugimi bitji smo ljudje kaj slabotni. Že pred navadnim komarjem bi se morali sramovati. Komarju tudi najhujši mraz ne more do živega. Neki znanstvenik je našel nekoč v ledeni kepi zmrzlega komarja. Menil je, da je mrtev, a ko se je led v sobi stajal, se je začela otrpla žuželka nenadno gibati in je po nekoliko minutah odletela. Podobne reči so opazovali pri bubah, moljih, mravljah in muhah. Čudovito odporni so zlasti trosi mnogih glivic. Lahko jih segreješ na sto stopinj nad ničlo ali pa položiš v mraz sto stopinj pod ničlo, vendar jih ne ugonobiš. Rastlin je sploh mnogo, ki prenesejo najhujši mraz. So celo rastline, ki se razcvetejo prav v snegu in ledu. Tako na primer telohi in zvončki.

× **Zelje je zelo zdrava jed.** Sočivje je v splošnem zdrava hrana, razen tega pa v primeri z drugimi živili poceni. Zato ni čudno, da ljudje sočivje toliko jedo. Posebno zdravo

je zelje. O tem so se prepričali na vseučilišču v Wisconsinu, kjer so se zanimali za vprašanje, ali je v presnem zelju dovolj vitamina C. Ta vitamin je posebno učinkovito sredstvo proti ustni gnilobi. Krmili so skozi 60 dni svinje s hrano, v kateri ni bilo vitamina C. Svinje so začudeno gledale zdravnike, ko so jim začeli naenkrat dajati v krmo polovico kislega zelja. Ko so jih zaklali, niso našli pri tistih svinjah, ki so dobivale kislo zelje, nobenih sledov o ustni gnilobi. Pri drugi skupini pa so se jasno videli škodljive posledice pomanjkanja vitamina C. Zelje vsebuje torej ta vitamin, pa naj bo presno ali kislo. Zato lahko zelje v polni meri nadomesti drugo sočivje.

× **6000 letna drevesa.** Drevesa, ki doživijo več stoletij, niso v Evropi nič redkega. Toda v Severni Ameriki so drevesni orjaki, ki jim je bilo po letnih krogih in drugih znamenjih spoznati, da so rasla celo tisočletja. Tako hranijo v muzeju v Južnem Kensingtonu ogromen prerez takšnega debla, pri katerem so poedine letne kroge označili z zgodovinskimi podatki. Tu je mogoče ob letnih krogih zasledovati svetovno zgodovino najraj do dobe Viljema Osvajalca, torej do l. 1000. Ob času, ko je Kolumb odkril Ameriko, je bilo drevo že večstoleten velikan. Toda ti severno-ameriški orjaki imajo hude tekmovalce v avstralskih baobabih. Med temi častitljivimi rastlinskimi orjaki so takšni, o katerih je mogoče neoporočno dokazati, da rasejo že 6000 let. Ta drevesa so bila že prastara, ko so Rimljani ustanovili svojo državo.

Čebula in česen sta odlični zdravili

Znanost je v zadnjih letih dognala, da marsikatero ljudsko zdravilo ni praznoverje, temveč res dobro zdravilo. To velja tudi za čebulo, ki jo zadnje čase priporočajo nekateri zdravniki kot dobro zaščitno sredstvo proti prehlajenju. Prav tako ugodne lastnosti kakor čebula ima tudi česen, vendar se njegova uporaba najbrže ne bo posebno razširila, ker je njegov duh premočan.

Čebula in česen imata dobro lastnost, da sta lahko prebavljiva in da učinkujeta izpodbujajoče na izmenjavo snovi v človeškem telesu. Čebula ima poleg tega zelo mnogo vitaminov.

Čebulo lahko uporabljamo kot domače zdravilo proti kašlju, to se pravi bronhijalnemu kataru. V ta namen je treba dve srednjedebeli čebuli razrezati na rezine, posladiti s sladkorjem in pustiti ležati čez noč. Na ta način dobimo čebulni sok, ki ga dajemo niti

bolniku. To je izvrstno zdravilo proti kašlju.

Angleži uporabljajo že dolgo proti prehlajenju na svoj način pripravljeno čebulo. Recept je tale: Razrezati je treba tri četrtine čebule na rezine in jo skuhati v treh četrtinah litra postopno segrete vode. Ko je čebula že skuhana, jo pustite še kakšno uro na mirnem ognju. Nato ji primešajte žlico moke, nekoliko popra in žlico masla, da dobimo čebulno kašo. Vsak sicer ne more prenesti tega sredstva, ker nima posebno dobrega okusa. Toda čebule nam ni treba uporabljati proti prehlajenju na ta način, zlasti ker je sirova zdravilnejša. Če se pa bojite neprijetnega vonja iz ust, za kar so posebno občutljive ženske, popijte, ko ste snedli rezinico čebule (ni vam treba jesti cele čebule), kozarec mleka ali malo črne kave. Priporočljiv je tudi peteršilj, vendar ne kuhan, temveč sirov.

NAJLEPŠE ČTIVO

Ravljien: ZGODBE BREZ GROZE

Klabund: PJOTR · RASPUTIN

Ravljien: ČRNA VOJNA

Thompson: SIVKO

Majerjeva: RUDARSKA BALADA

Broširana knjiga stane 10.— din.

Vezana knjiga stane 15.— din.

ZALOŽBA »CESTA«

LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 8

ZAHTEVAJTE NOVI CENIK

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

»Branko, ali si videl svoj dom? Prav tak je kakor je bil takrat, ko si odhajal.«
Starček je tako govoril, čeprav ni bilo res. Zakaj gozdovi so bili izsekani, travnik v dolini ni bil nič več njegov. Zdaj mu tega ni bilo mar. Zdaj mu je bil več ko dom, več ko vse — njegov Branko, ki se je vrnil.

Enajsto poglavje OČE IN SIN

Ceprav se je Branko hotel še isti dan vrniti v Ljubljano, je vendar na očetovo prošnjo ostal. Mitja se je odneljal sam, da sporoči detektivu to, kar mu je Branko naročil, in da ga vpraša, ali je že dan kaj novega zvedel. Obljubil je Branku, da se drugo jutro vrne.

Prva noč, ki jo je Branko preživel po dolgih letih sret doma, je bila noč spominov. Povsod so ga vabili povsod so ga klicali.

Očetom sta se dolga pogovarjala. Koliko reči se je bilo med tem zgodilo, ki jih mora Branko zvedeti — tako je oče mislil — in čeprav so bile malenkosti, jih je Branko poslušal, kakor bi bile čisto zlato. In oče mu je pravil, kako so mu sporočili, da je njegov sin mrtev.

Vse drugo je stari Slavec zamolčal. Ni hotel pred sinom odkrivati trolentia, ki ga je moral prestati, ni mu hotel obuiati žalostnih spominov na čase, ki so minuli, če vendar pustiti v njem tako globoke sledove. In tega mu ni znal povedati, da je moral prodati kos zemlje, da je rešil dom, da je obupal tiste dni, ko so mu hoteli prodati grudo.

Šele drugi dan je našel toliko poguma, da mu je vse povedal.

S kako tesnobo je gledal starček svojemu sinu v obraz. Kaj bo rekel, ko zve, da dom ni več tak, kakor je bil takrat, ko ga je zapustil? Toda na Brankovem obrazu ni opazil izpremembe. Sin ga je mirno poslušal, še smehljaj se je. In ko je končal, mu je položil roko na ramo in rekel:

»Nič ne marajte, oče. Še vse pride nazaj. Lahko bova popravila, kar je zapravljenega. Še več.«

Smehljaje se je potegnil denarnico iz žepa. Odprl jo je in iz nje so se vsuli tisočaki. Starček jih je gledal, kakor ne bi mogel ver-

jeti, široko je odpiral oči, potem je vzel enega v roke in ga je ogledovati z vseh strani.

»Tako bogat si, Branko?«

»Oče, to je malenkost. Milijone imam.«

»Milijone?«

Stari Slavec ni vedel, ali bedi ali sanja.

»Da, milijone,« je potrdil Branko. »In prvo bo da kupim nazaj, kar je bilo od kmetije odtrganega. Sai bo dovolj?« se je nasmehnil in porinil bankovce pred očeta.

»Vsa kmetija ni toliko vredna,« je zajecjal stari Slavec. »Kaj bova s tolikim denarjem?«

»Delajte z njim kakor hočete, oče. Če ga bo še treba, mi samo recite!«

Starec je z drhtečo roko nбрal tisočake in jih skrbno zaklenil v miznico.

»Še danes goidem k sosedu,« je rekel, kakor bi govoril sam s seboj, »in kupim travnik nazaj.«

Popoldne mu je Branko povedal svojo povest. Dolga je bila, vse od trenutka, ko je šel od doma. Pravil mu je, kako je nadel v rusko ujetništvo, povedal mu je zgodbo svoje čudežne rešitve, svojega boga, nenadnega bogastva, dolge poti domov. Pravil mu je o Nadji, o Janezu, ki je ostal tam daleč na drugem koncu sveta. Povedal mu je tudi, koliko je moral pretresti, ne vedoč, kaj se je zgodilo z njegovim Zoro, z otrokom, ki ga je pričakovala.

»Pred kratkim je bila pri meni,« je tiho dejal oče.

»Torej me še ljubi in ni name pozabila,« je šepnil mladi mož. »K njej moram in ji povedati, da sem se vrnil.«

To je bila prva misel, ki se mu je zbudila po očetovih besedah. Prva želja, prvo hotelje. Toda oremagal se je. »Ne,« si je rekel. »Zdaj še ne smem. Ostati moram še tujec. Nihče ne sme zame vedeti, dokler ne pride trenutek, ko bom smel iti k njej. Bog daj, da bi bilo to kmalu.«

Dvanaesto poglavje SREČANJE

Drugi dan je bila Zora po opravkih v Ljubljani. Vinko, ki se je zjutraj odnejal z avtom, jo je vzel s seboj in prav tako tudi malega Marka, ki je na vsak način hotel z mamico.

Kmalu je opravila svoje posle in se dogovorila z Vinkom, da se opoldne sestane v hotelu, kamor je hodila na kosilo, kadar je bila v mestu.

V cerkvah je odzvonilo poldne. Zora je sedela v restavraciji in čakala. Skoraj nestrona je postajala. Pol ure je že minilo, toda Vinka ni bilo od nikoder. Bog ve, kje se je zamudil!

Gledala je proti vratom. Gostje so prihajali in odhajali drug za drugim.

Končno je prišel tudi Vinko. Veselo ji je stisnil roko in se ji opravičil, ker oreh ni mogel priti. Zora je skoraj pozabila, da se je prei srdila nanj. V veselem pogovoru je minovalo kosilo.

Nenadoma pa je Zora prešinilo nekaj čudnega, nerazumljivega. Srce se ji je stisnilo, kakor v neznanem krču, in vsa kri ji je udarila v obraz. Trenutek nato pa soet izgnila, da je nosinela kakor mrlič. Z njenih ustnih se je utrgal krik.

V restavracijo je bil stopil visok, zagorel mož.

Ceprav se je bil Zorin krik izgubil v glasnem govorjenju gostov, ga je neznanec vendarle slišal. Pogledal je v kot restavracije, kjer je sedela mlada žena. In tudi niemu je izgnila vsa kri z obraza. Krčevito se je zagrizel v ustnice in obstal kakor vkooan.

Branko!

Spoznal to je, Zoro!

V delu sekunde ga je obšla spet misel, kakor včeraj, da bi pohitel k njej, toda še preden je to misel domislil do kraja, se je zavedel Naglo, kakor je bil prišel, se je obrnil in izgnil.

Ko se je Zora oomogla od prvega preseñenja se je obrnila k Vinku, ki je sedel poleg nje, ne vedoč, kaj naj pomeni to njeno razburjenje, ta njen krik.

Ona pa se je sklonila k njemu, prišla ga je za roko in tiho zajecjala:

»Ali ste videli?«

Njen pogled je zletel k vratom, ki so bila zaprta.

»Kaj?« jo je začudeno vprašal...

»Ne vem, ali je bilo res ali sem sanjala. Najbrž sem sanjala,« je šepnila vsa obupana. »Zdelo se mi je, kakor bi bil prišel on. Tamle pri vhodu je stal. Ko sem gá hotela poklicati, ga ni bilo več.«

»Zmotili ste se gospa,« je tiho rekel Vinko. Tudi on je videl neznanca, ki je stopil v restavracijo in nenadoma spet odšel.

(DALJE)

RADIO LJUBLJANA

od 18. do 24. februarja

Nedelja, 18. februarja: 8:00: Jutrnji pozdrav (plošče). 8:15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 8:15: Verski govor (dr. Vilko Faidiga). 9:00: Napovedi, poročila. 9:15: Koncert na lutnji (Stanko Prek). 10:00: V kateri meri se udeležujejo krščanski narodi dela za pokristianjenje sveta (Filip Zakefi). 10:20: Glasbene slike iz daljnih dežel (plošče). 11:00: Kmečki trio in dekliški zbor II državne realne gimnazije. 12:30: Poročila, objave. 13:00: Napovedi. 13:02: Pevski in orkestralni koncert (sodelovali bodo Valerija Hevbalova, Ivan Ivanov in radijski orkester). 17:00: Kmetijska ura: a) Neopovnanje godov (inž. Tavžar) b) Tržna poročila. 17:30: Koncert vojaške godbe 40 nehotnega polka triglavskega. 19:00: Napovedi, poročila. 19:20: Nacionalna ura: Slovenci v dobi Napoleona - ve Pirite (prof. Janež Stanko iz Ljubljane). 19:40: Objave. 20:00: Danilo Cerar: Čevljar in vrag snevolara (izvaja pevski krožek z Viča). 20:45: Radijski orkester. 22:00: Napovedi, poročila. 22:15: Vsakemu nekaj (plošče).

Ponedeljek, 19. februarja: 7:00: Jutrnji pozdrav. 7:05: Napovedi, poročila. 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 7:15: Cvetke v glasi (plošče). 12:30: Poročila, objave. 13:00: Napovedi. 13:02: Radijski orkester. 14:00: Poročila. 18:00: Zdravstveno predavanje (dr. Anton Breclj). 18:20: Smetana: Valenštajnov tabor, suita (plošče). 18:40: Izkopavanja na Grodišču nad Baškim (dr. Rajko ko Ložar). 19:00: Napovedi, poročila. 19:20: Nacionalna ura: Ladijedelniška industrija v Jugoslaviji (inž. Gavril Petrovič iz Beograda). 19:40: Objave. 19:45: Več manire - pa brez zamere (Fran Govekar). 20:00: Ura skladatelja Vinka Vodovjaka (radijski orkester). 21:15: Godalni kvartet (Francka Ornikova, Avgust Ivančič, Slavko Marin, Čenda Sedlbauer). 22:00: Napovedi, poročila. 22:15: Harmonika (Milan Stante).

Torek, 20. februarja: 7:00: Jutrnji pozdrav. 7:05: Napovedi, poročila. 7:15: Vesele plošče. 11:00: Šolska ura: Kramljanje z mladino (Miroslav Zor). 12:00: Pisana šara (plošče). 12:30: Poročila, objave. 13:00: Napovedi. 13:02: Radijski orkester. 14:00: Poročila. 18:00: Mladinske pesmi (pela bo Štefka Korončanova, pri klavirju bo prof. Pavel Šivic). 18:40: Ideja odrešenja (Franc Terseglav). 19:00: Napovedi, poročila. 19:20: Nacionalna ura: Inspekcija državne obrambe. 19:40: Objave. 19:50: Deset minut zabave. 20:00: Za kratek čas (plošče). 20:30: Omeretni spevi (pel bo Ado Darian, pri klavirju bo prof. Pavel Šivic). 21:15: Zvoki iz Jugoslavije (radijski orkester). 22:00: Napovedi, poročila. 22:15: Kvartet mandolin.

Sreda, 21. februarja: 7:00: Jutrnji pozdrav. 7:05: Napovedi, poročila. 7:15: Vesele plošče. 12:00: Slavne koračnice (plošče). 12:30: Poročila, objave. 13:00: Napovedi. 13:02: Veselo življenje (plošče). 14:00: Poročila. 18:00: Mladinska ura: Arnošt Adamič: Jakob Gallus-Petelin, zvočna igra (izvajali bodo člani radijske igralske družine). 18:40: Zadovoljnost ljudskih slojev v narodu (prof. Etbin Boič). 19:00: Napovedi, poročila. 19:20: Nacionalna ura: Zgodovinski pregled Korduna (Dušan Samardžija iz Zagreba). 19:40: Objave. 19:50: Uvod v prenos. 20:00: Prenos iz ljubljanskega opernega gledališča (v prvem odmoru glasbeno predavanje Vilka Ukmarja, v drugem odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 22. februarja: 7:00: Jutrnji pozdrav. 7:05: Napovedi, poročila. 7:15: Vesele plošče. 12:30: Poročila, objave. 13:00: Napovedi. 13:02: Radijski šramel. 14:00: Poročila. 18:00: Vsakemu nekaj (radijski orkester). 18:40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič).

19:00: Napovedi, poročila. 19:20: Nacionalna ura: Ministrstvo za telesno vzgojo. 19:40: Objave. 19:50: Deset minut zabave. 20:00: Pesnice za ples (Jožek in Ježek). 20:45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. 22:00: Napovedi, poročila. 22:15: V oddih bo igral radijski orkester.

Petek, 23. februarja: 7:00: Jutrnji pozdrav. 7:05: Napovedi, poročila. 7:15: Vesele plošče. 11:00: Šolska ura: Kaj pridelava inžna Bolgarija (Vekoslav Bušar). 12:00: Nekaj naših (plošče). 12:30: Poročila, objave. 13:00: Napovedi. 13:02: Radijski orkester. 14:00: Poročila. 18:00: Ženska ura: Vzgojna posvetovalnica (Vida Peršuhova). 18:20: Bolgarska lahka glasba (plošče). 18:40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19:00: Napovedi, poročila. 19:20: Nacionalna ura: Rodoljnost našega kmetijskega pridelovanja (Potočnik Drago iz Ljubljane). 19:40: Objave. 19:50: O Smrečevcu (bral bo Gojko Pinnenbacher). 20:00: Pevski zbor »Slavica«. 20:45: Plošče. 21:00: Skladateljska ura Pavla Šivica (sodelovali bodo Zlat Gjunciončeva, Silva Hraščičeva, prof. Čenda Sedlbauer in prof. Pavel Šivic). 22:00: Napovedi, poročila. 22:15: Radijski orkester.

Subota, 24. februarja: 7:00: Jutrnji pozdrav. 7:05: Napovedi, poročila. 7:15: Vesele plošče. 12:00: Plošče za veselje in zabavo. 12:30: Poročila, objave. 13:00: Napovedi. 13:02: Plošče za veselje in zabavo. 14:00: Poročila. 17:00: Otroška ura: a) Slovenske narodne pravilice (Ukmar-Boltarjeva) b) Stržek Matiček - kramlja in prepeva. 17:50: Pregled sporeda. 18:00: Radijski orkester. 18:40: Letalski napadi in protiletalska zaščita (Črto Nučič). 19:00: Napovedi, poročila. 19:20: Nacionalna ura: Zgodovinski nomen Srbov v Hrvatski (dr. Radoslav Grujić iz Beograda). 19:40: Objave. 20:00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20:30: Smo skuhalo dovtipov zmes, natresli pesmi, godbe vmes Vesela usesna gostija za konec meseca. Sodelovali bodo znanci in neznanci. 22:00: Napovedi, poročila. 22:15: Radijski orkester.

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglašev s šiframi ostanejo strogo tajni

MALO POSESTVO z gospodarskim poslojem prodam Štefančič Jože, Skofljica

KMETSKI MLIN na stalni vodi vzamem v najem ali pa za merico. Naslo v upravi »Domovine«.

KUHARICO, vajeno preproste domače kuharice, za veliko družino, staro do 35 let, sprejemem. Ponudbe, če mogoče s sliko, zahtevo plače ter navodbo, kje in koliko časa je pri kom služila, poslati na upravo lista pod »Zmožna kuharica«.

POSJILA NA VKNJIZBO na hiše v mestih kakor tudi na kmetijska posestva na dolgoročno odplačila nabavljamo. Prodajamo hiše, posestva, gostilne, trgovine, buffete, mlekarstva itd. Pojasnila s prednakazilom din 3 znamk daje Realitet, Zagreb, Vlaška 2.

UPOKOJENEC ŽELEZNIŠKI ZVANIČNIK, samski, srednjih let, z majhno pokojnino, išče službe lovskega čuvaja v niže ležečem revirju. Ima dolgoletno prakso tudi v čebelarstvu. Pogoji: pristo stanovanje in hrana, posejstvo svojo opremo. Naslov v upravi »Domovine«.

VAŽNO ZA PRAŠICEREJO. »MASTELIN« vam pripomore, da se prašiči zredijo in ne obolijo. Pošiljam franko vašo pošto pol kg din 14, 1 kg din 26, manjše zavitke pa dobite pri trgovcih po din 3 in 6. Dobivam mnogo zahvalnih pisem. Pišite na naslov po položnici in navodilo: Ivan Magdalene, Rače.

JESENOV LES od 25 cm debeline navzgor kupuje B. Kolb, Vižmarje, St. Vid nad Ljubljano.

Za smeh in kratek čas

VEDEŽEVALKO BI RAD

Obsojenca so vprašali pod vislicami, ali ima kakšno zadnjo željo.

»Pošljite mi vedeževalko, da mi pove bodočnost,« je menil obsojenec.

NIKOMUR NI ZAUPATI

Sodnik: »Ali ste ukradeno blago sami obdržali?«

Tat: »To se razume, saj človek dandanes ne more nikomur zaupati...«

NAPREJ

V bolnišnico so pripeljali človeka, ki govori s trebuhom. Ko ga je zdravnik pregledoval in mu začel trkati na prsi, je bil zelo presenečen, ko se je v bolniku nekdo oglašil: »Napreji!«

MATERNI JEZIK

Sinko: »Rad bi vedel, kaj se pravi materni jezik?« in ne očetovski?«

Oče: »Ker očetje pri tem navadno nimajo nobene besede.«

ČASI SE SPREMENJAJO

Branko: »Dušan ali je res, da sta ti in tvoja sestra dvojička?«

Dušan: »Bila sva dvojčka, ko sva prišla na svet, danes pa je moja setra za pet let mlajša od mene.«

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašice - Vaša kmetovalca si lahko nitro in z majhno stroški zredi svoje prašice. Zadržuje že 1 zavitek za 1 prašica ter stane 1 zav. 6 din. 12 din. 12 din. 3 zav. po pošti 24 din. 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul.

MOSTOVA ESENCA »MOSTIN«

Z našo čudno esenco Mostin si lahko vsakdo z majhnimi stroški pripravi izborni, obilno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekle za 150 litrov din 20. po pošti din 35. 2 steklenici po pošti din 55. 3 steklenice po pošti din 75.

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul. 1. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

NOVOST!

**SAMU
DIN 49.50**

Št. 62.306 ANKER ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okvir s plameno okrasitvijo.

Din 49.50

Štev. 62.301 ura s svetljenimi kazalci in številnicami.

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, vam ga pošlje prostoj in poštnina priložna.

H. Sotiner

Ljubljana 6

Čestna protokollirana tovarna ur v Švic.

Po vsej Sloveniji gre glas: le »Domovina« je za nas!